

Sword and Freedom + Schwert und Freiheit + Glaive et Liberte

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ

Ч. 11

ВЕРЕСЕНЬ

1953

А. Гриценко

УНГ та її завдання

Перед тим, як перейти до з'ясування завдань УНГ на сьогодні та в майбутньому, мусимо коротко зупинитися над тими подіями, які в більшій чи меншій мірі свого часу вплинули на деяке організаційне послаблення наших рядів. Правда, все це минуло, наші лави щораз скріплюються, але забувати за ті події ми не сміємо. Не сміємо тому, що повторення цих подій можна ще не раз чекати. І то не тільки тут, на еміграції, а й у випадку збройної боротьби на Україні. Бо як сьогодні, так і в майбутньому можна сподіватись, що тенденції деяких політичних партій підпорядкувати вояцький стан виключно собі — не зникнуть, а в часі збройного конфлікту, можуть ще більше посилитись.

УНГ, як військово-революційна понадпартийна організація, базуючись на традиціях Української Національної Революції та повстанських загонів УПА і УНРА в другій світовій війні, від самого початку свого існування наткнулась на спроби деяких політичних партій підпорядкувати її собі. Всі ці намагання були ввесь час відкидувані керівництвом УНГ. Саме з цих причин деякі партії з самого початку організаційного оформлення УНГ поставилися до неї неприхильно. Якраз в той час на еміграції вже майже рік існувала та організаційно почала оформлюватись нова політична партія, яка гуртувала в своїх рядах

майже виключно українців з нової наддніпрянської еміграції. Ця партія оформилася під назвою Українська Революційно-Демократична Партія (УРДП). Нічого дивного, що УНГ, як організація, якої кадри рівно ж в більшості походять з центральних українських земель — бувших вояків совєтської армії — від самого початку утримувала якнайдружніші взаємовідносини з цією партією. УНГ не мала нічого проти того, щоб її члени вступали в ряди УРДП.

Згідно домовлення Керівних Органів УНГ з проводом УРДП, ці дві організації мали йти своїми незалежними шляхами, одна, виконуючи політичну роботу, друга, натомість, — військово-революційну. Обидві вони на базі Уряду УНР мали б себе доповнювати та через органи Уряду координувати свою роботу.

Сталося, однаке, цілком інше. Кілька років тому УРДП почала намагатись всіма способами підпорядкувати УНГ виключно своїй політичній лінії та крім того, між керівництвом УНГ та проводом УРДП почали щораз більше виникати розбіжності ідеологічного порядку. УНГ, від самого початку свого існування, непохитно стала на позиції Української Національної Революції та своїм духовим батьком визнала її творця С. В. Петлюру. Натомість УРДП чимраз то більше, почала ставати на

позіції укалізму під ідейним проводом М. Хвильового-Фітльова.

Помимо багатьох дискусійних розмов представників УНГ з проводом УРДП, в яких УНГ доказувала недоцільність, та, до певної міри, навіть злочинність, підпорядкування УНГ одній партії, як рівнож ворожість хвильовизму українському народові, — не осягнено жодного порозуміння. Навпаки, УРДП почала вести посилену акцію підпорядкування собі УНГ силою, як рівно ж ще більш активно почала пропагувати хвильовизм.

З тих то причин, на засіданні ГК УНГ 11 травня 1951 року прийшло до остаточного розриву поміж УНГ та УРДП. Після цього УРДП намагалася всі клітини УНГ захопити в свої руки та доручила деяким своїм членам виступати від імені УНГ. Однаке все це не принесло для УРДП жодних позитивних наслідків. Члени УНГ, що були одночасно членами УРДП, вийшли з лав УРДП, чим же раз показали, що ім'я С. В. Петлюри для них святе, а Хвильовий — зрадник.

Побачивши це, УРДП, почала організовувати свою військову організацію, та прикриваючись ім'ям С. Петлюри, почала відверто вихвалювати тих, що збройно поборювали Українську Національну Революцію, як гамарників, альксінсів, блюхерів і ім подібних, які навіть з українським походженням нічого спільногого не мають, та заражовувати до українських національних кадрів якірів, фріновських і інших, які розстрілювали героїв нашої Національної Революції.

Реасумуючи все вище сказане, мусимо з повною відповідальністю підкреслити:

Дехто нам може закидати, що УНГ зробила помилку ввійшовши в тіsnішу співпрацю з УРДП. Цей факт мусить служити нам наукою на майбутнє. Військова організація мусить служити всьому народові, бо при підпорядкуванні її лише одній партії, її завдання будуть звужуватись лише до однієї, меншої чи більшої частини того народу. Рівно ж, коли військова організація утримує з якоюсь партією тіsnіші дружні відносини, мусить перед тим звернути увагу на яких політично-ідеологічних засадах та організація чи її керівники, (якщо це новостворена організація) стояла в минулому, стоїть тепер та передбачити на які засади вона може стати завтра.

УНГ, як військово-революційна організація, як сьогодні так і в майбутньому, приймає та буде приймати в систему багатогранної національної боротьби якнайактивнішу участь. Кінцевим ідеалом цієї боротьби є створення трудової України в формі Української Народної Республіки. Отож, ми боремось за незалежність нашої держави та за демократич-

ний лад в ній. Наша організація від самого початку свого існування базується рівно ж на демоқратичних засадах в своєму організаційному житті. При цьому одначе, треба розрізняти, що демоқратія не означає, що, що хоче те й робить. Демоқратія — це не хаос, а всесторонній порядок в кожній ділянці життя. Тим більше в наших рядах цей порядок мусить бути зразковий.

УНГ співпрацює на базі Уряду УНР з усіма тими політичними та громадськими організаціями, які до УНГ ставляться чесно, не намагаються її собі підпорядкувати чи якимсь іншим способом накидати її свою волю та змагають до творення національної, а не партійної української збройної сили. Наша організація з усіма тими громадськими та політичними організаціями, які непохитно стоять на ідеології Великого Петлюрівсього Руху, а не тільки прикриваються ним для своїх тактичних маневрів, утримуватиме якнайдружніші взаємини. Члени УНГ можуть належати до подібних організацій, однаке УНГ ніколи не стане прибудівкою якоїсь з них, а так само ми ніяких прибудівок не збираємося мати. Вмішуватись в організаційне життя якоїсь іншої організації — не наше завдання. Наше членство ми виховуємо в тому напрямку, що коли вони беруть участь в праці якоїсь іншої організації, (незалежно якої) тоді вони являються членами тільки тієї організації. Що ж стосується військових комбатантських організацій, то наше ставлення до них таке ж same, за виключенням тих, які являються прибудівками політичних партій та поборюють УНГ.

Переходячи до питання про наші завдання сьогодні і в майбутньому, ми не будемо їх тут деталізувати. Згадаємо лише основні з тих, які являються передумовою до виконання інших. Їх можна розділити на такі етапи:

а. Час нашого перебування на еміграції.

б. Революція — збройна боротьба за Українську Народну Республіку та закріплення здобутків її і перехід до мирного життя в незалежній державі.

Всі ці етапи тісно пов'язані один з другим та всім їм ми приділяємо однакову увагу.

а. Перебування наших членів за межами Батьківщини, як і всієї, української еміграції, ми не розглядаємо як явище спонтанної заробітчанської еміграції, але, навпаки, як явище найбільшої політичної еміграції в історії нашого народу. Отже, на нас, як і на всю еміграційну спільноту, народ покладає певні очікування завдання, яких він в системі окупації виконати не може. Ті завдання мусять бути відповідно розложені на всі ті організації, які перебувають у вільному світі. Думаю, що бу-

ло б зайвим підкреслювати тут завдання, які лежать на всіх організаціях. Підкреслю лише ті, які входять в обов'язки вояцького стану. Одним з перших завдань нас вояків є створення однієї вояцької монолітної сім'ї, готової повсякчасно стати на прою з ворогом, який бін не був.

При цьому не смімо забувати, що час аполітичних воєн і найманіх армій давно минув. Сьогодні кожен вояк йде в бій за чітко окреслені політичні ідеали. Тим більше носячи тієї чітко окресленої ідеї мусимо бути ми. Та ідея, за яку ми завтра підемо в бій, мусить бути сильнішою від ідеї московського комунізму, бо в іншому випадку для наших братів, які сьогодні перебувають в лавах ворожої московської армії, вона буде пустим звуком. Тому одним з наших завдань на еміграції є не тільки військова підготовка, але ми мусимо бути підготовлені всесторонньо, також і політично, щоб завтра кожен вояк був здібний поставити ідеологічно на українські незалежницькі позиції не тільки звичайного вояка соєтської армії, але навіть старшину чи... політрука. Наші ідеологічно-моральні основи служать нам в цьому напрямною. Не фальшива аполітичність, чи однобокість, а політична грамотність, мусить бути політичною мораллю кожного гвардійця. **Нашим політичним ідеалом являється трудова Україна в формі Української Народної Республіки та її програма.**

Помимо цього ми сьогодні мусимо всіма способами дотримувати контакт, з Батьківчиною. Найскромніший, по наших можливостях, але мати мусимо. Ведена нами летючкова акція пов'язує нас з нашим народом. Вона дає йому знак, що ми на еміграції не зложили рук. Вона дає йому певні напрямні, як рівно ж доказує ворогові, що боротьба не припинилася. Ворог бачить, що ми не скапітулювали. Це йому ввесь час доказує, що він не є паном ситуації та витворює непевність в кожному положенні його дій.

б. Другий етап боротьби вимагатиме від нашої нації добре вишколених, ідейно стійких та відданих кадрів по всіх ділянках боротьби. Щоб по цьому питанні нам не закидали якось «отаманії», чи тенденцій зробити з УНГ партію, зупинимось на ньому конкретно.

Ми не знаємо, які можливості існуватимуть для творення нашої збройної сили. Але незаперечним фактом є, що декому з нас ще перед збройним конфліктом доведеться різними шляхами пробиратись на Батьківщину та творити там партизансько-революційні загони. Ці загони мали б стати кадровим активом до творення нашої регулярної збройної сили, якби інших можливо-

стей не було. В такому випадку, кожен вояк цих загонів мусить бути не тільки вояком, але й пропагандистом, адміністратором, організатором та розвідчиком доти, доки всі ці функції переймуть певні ресорти нашого Уряду. Наші кадри, разом з національно-свідомим активом всієї нації, який сьогодні перебуває на Батьківщині, мусять доложити всіх зусиль, щоб народ в часі всеного хаосу взяв в свої руки всі клітини національного життя, не допустивши їх до рук наших ворогів-москалів, які на Україні будуть намагатися всіма силами захопити все в свої руки. Недаром Москва вже сьогодні виселює українців в Сибір, а на їх місце насліює росіян, а московські імперіялісти на еміграції вже сьогодні ведуть посилену роботу в напрямку збереження «неділі».

Завданням революційно-партизанських загонів буде в час конфлікту допомогти підготувти та передати інструкції нашого Уряду національному активові в Україні та спільно з ним не допустити до захоплення керма елементові ворожому нашій самостійності. Після цього ці повстансько-революційні загони мали б перетворюватись в регулярну армію.

Але, щоб все це робити, треба вчитись. А за один чи два дні не навчишся. На це потрібно дуже багато часу і тому ми мусимо вчитись вже тепер.

Подекуди чути в нас голоси, що національні кадри по всіх ділянках життя є на Україні: військові в соєтської армії, адміністративні в тій же, соєтській, адміністрації т. д. По аналогії цього твердження виходить, що кадри нашої державної безпеки, тієї служби без якої жодна держава існувати не може, знаходяться в МВД (?!). Враховую, що це останнє ніяк не може бути прийняте нами, як реальне твердження. Знаємо з кого складається МВД, знаємо його роботу та пляни. Але яку ж національну силу зможемо поставити проти МВД ми? Що вони фахівці своєї справи, це ми переконуємо ще раз і тут серед нас, на еміграції. Тому ми мусимо змагатись поставити проти них наших найкращих і найвірніших людей, озброєних не меншим знанням в цій ділянці ніж вони. А для цього треба вчитись. І коли б ніхто на еміграції про це не думав, ми забувати про це не сміємо. Більше може відіграти фатальну роль не тільки в часі боротьби, а ще, може, більше в часі закріплення здобутків цієї боротьби.

Ось так коротко виглядають наші завдання на сьогодні і на майбутнє. І незалежно від того, хто і як буде нас провокувати чи опльовувати, ми мусимо до цих завдань підготовлятись, бо тільки тоді ми зможемо виконати те, що на нас покладає Батьківщина.

Майор Б. Л-к

ОРГАНЫ БЕЗПЕКИ СССР

(Продовження з ч. 9 «М і В»)

Як ми вже згадували в ч. 9 «М і В», органи ГБ були остаточно 1943 р. виділені з системи НКВД, а в 1946 році ці органи були переіменовані на МВД та МГБ.

В березні 1953 р. ці дві установи злито знову в один орган — МВД, під керівництвом Л. Берії. Після його звільнення як «врага народу», керівництво їх доручено С. Круглову. В дійсності це злиття не являється нічим новим. До 1953 р. існувало окремо МВД і МГБ, але їх очолював теперішній «зрадник» Берія. В цьому випадку злиття цих двох установ не являється нічим іншим, як концентрацією влади в руках однієї людини.

Ліквідуючи МГБ, його введено в систему МВД як Головне Управління Державної Безпеки (Главное Управление Государственной Безопасности) як це було до 1943 року.

В такому випадку МВД сьогодні об'єднує в своєму апараті всі органи поліційної, розвідчої, контррозвідчої, охоронної і спеціальної служби, а саме:

- 1) Головне Управління Державної Безпеки (ГУГБ).
- 2) Головне Управління Прикордонної Охорони (ГУПО).
- 3) Головне Управління Міліції — (ГУМ).
- 4) Головне Управління Внутрішньої Охорони — (ГУВО).
- 5) Головне Управління Таборів (ГУЛаг).
- 6) Головне Управління Митної Служби (ГТУ).
- 7) Головне Управління Сошених Доріг (ГУАвтодор).
- 8) Головне Управління Пожежної Охорони (ГУПОЖ).

9) Управління Записів Громадського Стану (ЗАГС). Відділи Адміністративно-господарчі (АХО), Кадрів (ОК), Постачання, Зв'язку і Фінансовий Відділ знаходяться на правах окремих управлінь МВД з призначенням для адміністративно-господарчої служби системи МВД. Відділ Місць Ув'язнення (ОМЗ) являється органом нагляду за тюрмами і його діяльність тісно пов'язана з ГУЛаг-ом.

До війни в систему органів МВД належало ще Головне Управління Геодезії і Картографії. Під час війни його передано в розпорядження Совета Міністрів ССРР.

Адміністративна побудова МВД:

1. Міністр Внутрішніх Справ (МВД) ССРС. Міністром Внутрішніх Справ являється сьогодні С. Н. Круглов. В компетенції міністра входять всі справи щодо керівництва органами, які входять в систему МВД.

2. Особлива Нарада при Міністрі (Особое Совещание при Министре).

Особлива Нарада при Міністрі МВД призначена для адміністративних присудів політично ненадійних елементів. Особлива Нарада має право приміняти кару: ув'язнення в концентраційних таборах до 5

років, висилку в відалені райони ССРР на час, передбачений відповідними параграфами карного права.

3. Оперативна Нарада при Міністрі. (Оперативное Совещание при Министре).

Оперативна нарада розрішує всі найбільш важливі організаційні питання МВД, як напр. діяльність апарату МВД і т. п. Головою наради являється Міністр МВД, заступниками — заступники міністра, членами — начальниками всіх Головних Управлінь МВД.

4. Колегія МВД.

Колегія МВД являється вищим законодавчим органом для всієї системи МВД ССРС, МВД союзних і автономних Республік, Управлінь МВД Країв, Областей і районів. Вона має право:

а) вирішувати всі важливі питання щодо організації діяльності органів МВД;

б) виробляти проекти постанов Совета Міністрів ССРС по питаннях організації внутрішньої безпеки які, після затвердження Советом Міністрів, як закон входять в силу.

в) виносити постанови щодо діяльності Республіканських Міністерств МВД і Головних Управлінь МВД;

г) розглядати справи слідства контрреволюційних вчинків та виносити постанови по цих справах щодо кар: — розстрілу, висилки в концтабори на час вище 5 років та висилки в відалені райони ССРР;

Головою Колегії МВД являється міністр МВД, заступниками — заступники міністра, членами — начальники Головних Управлінь.

5. Управління Міністра

Управління Міністра МВД очолюється помічником міністра по адміністративній частині. В завдання Управління Міністра входять: керівництво господарчою частиною міністерства, організація внутрішнього розпорядку, контроля виконання наказів, розпоряджень та доручень міністра та його заступників

6. Головне Управління Державної Безпеки (ГУГБ)

Завданням ГУГБ (колишнє МГБ) є охорона державної безпеки ССРС, боротьба з антисовєтськими вчинками, закордонною розвідкою, як рівно ж ведення шпіонажу на користь ССРС в інших державах ГУГБ складається з слідуючих Управлінь:

1) Оперативне Управління.

До 1943 року цей відділ в системі МВД носив називу «І-е Особое Управление». Він керував всіма окремими відділами в системі збройних сил ССРС. Під час війни цей відділ був виділений з системи МВД і перейшов в розпорядження Генерального Штабу як «ГУРК-Смерш» (Главное Контрразведывательное Управление — «смерть шпіонам»). Після війни «Смерш» перейшов в систему Державної Безпеки як Оперативне Управління, з тими ж самими завданнями.

2) Секретно-Політичне Управління (СПУ). Це Управління в системі советської держави виконує одне

з найважливіших завдань. Воно являється очима й вухами цілого советського поліційного апарату, як рівнож і цілої держави. Нема такого обекту, організації, групи, а навіть родини, куди б не сягали очі цього відділу. Починаючи від Верховного Совету, і кінчаючи на колхозі скрізь діють спеціальні відліли або сектори керовані СПУ МВД. До конкретних завдань СПУ МВД належить:

- а) розвідка політичних настроїв серед населення;
- б) інформування партії і уряду про настрої серед громадянства в зв'язку з різними міроприємствами, які уряд або партія проводять;
- в) цензура преси та різних періодичних видань;
- г) боротьба з антисоветською контрреволюційною агітацією, провокаційними поголосками і т. п.
- д) нагляд над різними організаціями, стілками, зібраннями, клубами, театрами, кінотеатрами і т. п.
- е) облік політично ненадійних громадян;
- е) політична перевірка всіх кандидатур намічених партією або урядом на якісні вибори становища.
- з) керівництво «агентурно-осведомільною» сіткою.

Всю свою роботу СПУ МВД проводить при допомозі своєї агентури і «секретних сотрудників» (секстів), які вербуються у всіх середовищах. Вербування людей до цієї сітки відбувається не тільки серед членів партії чи комсомолу або серед т. зв. «безпартійних більшовиків», але рівнож і серед політично ненадійних елеемнтів, яким дається запевнення прощення «всіх гріхів» та можливість оправдання себе перед «Батьківчиною». Агентурно-освідомлюючою сіткою на місцях керують працівники Спецвідділів і Спецсекторів — в підприємствах та урядах, та співробітники політвідділів МТС в колхозах і совхозах.

Крім того, паралельно з ними ведуть агентурну роботу тайні агенти, пов'язані безпосередньо з відповідними відділами СПУ обласних або районових відділів ГБ МВД.

2) Контр-Розвідче Управління (КРУ).

Веде боротьбу з закордонною агентурою на території ССР, як рівнож боротьбу зі всіма елементами або групами, які ставлять собі за мету підірвати силу держави або зміну устрою в державі. Контррозвідче управління тісно співпрацює з СПУ та в більшості користується його агентурною сіткою. Опріч того має рівно ж свою спеціальну сітку з людей спеціально вищколених в контррозвідчих школах. КРУ адміністративно пов'язане з такими ж відділами КРУ Союзних Республік. КРУ Республік з КР-Відділами (КРО) в Областях чи Краях. КРО пов'язане з III Відділами Районних Відділів МВД, а від останніх йдуть таємні резиденти на місцях.

4) Дорожно-Транспортне Управління (ДТУ)..

ДТУ має призначення охорони державної безпеки в системі водного і наземного транспорту ССР (залізниці, автотранспорт). Відрізняється ДТУ від інших управлінів МВД тим, що воно не має ніякого зв'язку з іншими управліннями. В ділянці транспорту воно веде самостійно і розвідчу та контррозвідчу роботу незалежно від інших управліннь. Поділяється на дві окремі групи: — водного транспорту й залізничного.

ДТУ керує адміністративно і оперативно відділами ДТУ Союзних Республік, тісно співпрацює з Міністерством Шляхів Сполучення (Путей Сообщения).

Веде свою роботу серед різних підприємств які входять в систему Міністерства Шляхів Сполучення; установ водного транспорту; політичного управління залізничної і водно-транспортної систем; фабрик і підприємств підпорядкованих тим системам; учибових закладів транспорту; транспортних судів та транспортної прокуратури ССР. Рівно ж проводить перевірку та видає свої санкції кандидатам на вищу становища в ділянці транспорту. Ті самі завдання виконують і республіканські ДТУ, які адміністративно керують обласними, та районними ДТУ. Районні ДТУ, як найнижчі клітини обслуговують окремі дороги, участки, узлові станції, майстерні та поїздні бригади. Опріч того до кожного далекобіжного поїзду приділяється політичний помічник т. зв. «Помпліт Експреса», який веде розвідчу роботу в дорозі. Він веде нагляд на пасажирами, як рівно ж і за цілою обслугою поїзду. Це саме стосується рівно ж системи водного транспорту.

5) Економічне Управління (ЕКУ).

Це Управління призначено до боротьби з саботажем і різними «вредітельствами» в системі промисловості та сільському господарстві. Всю свою роботу ЕКУ проводить в тісній співпраці з Секретно-політичним Управлінням та його органами. Адміністративно поділяється на: ЕКУ МВД Союзних Республік, Автономних Республік, Країв і областей. Найнижчою клітиною являється економічний Відділ Районного Відділу МВД (ЕКО РО МВД), який складається з старшого оперуполномоченого та 2—3 помічників.

6) Закордонне Управління (Иностранное Управление — ИНУ).

В основному призначення ИНУ ведення шпіонажу поза кордонами ССР. Рівно ж ИНУ проводить нагляд за службовцями советських консульятів, місій, шпиталів і т. п. за кордоном. ИНУ проводить нагляд над всіма закордонними консульятами, місіями та поодинокими чужинцями в ССР. Всю свою діяльність ИНУ проводить в тісній співпраці з Міністерством Закордонних Справ, Зовнішньої Торговлі, Воєнними Морськими Атташе та іншими дорадниками, які перебувають при закордонних совєтських місіях.

В порівнанні з іншими Управліннями, ИНУ має величезний апарат. Він складається з:

- а) 1-го Західного Відділу — в компетенції якого входять: країни Скандинавії і Польща.
- б) 2-го Західного Відділу — країни Центральної Європи та Балкани;
- в) 3-го Західного Відділу — США, Англія, Франція, Італія, Іспанія, Бельгія і країни Південної Америки;
- г) 1-го Східного Відділу — країни Близького Сходу — Туреччина, Іран, Афганістан.
- д) 2-го Східного Відділу — країни Далекого Сходу — Китай, Японія, Корея і інші.

Кожен з вищеведених Відділів складається з 5-ти розвідочно-оперативних підвідділів, а саме:

1) Секретно-політичний підвідділ з призначенням праці серед комуністичних організацій, державних установ, органів розвідки, контррозвідки, голіції і т. п. в даній країні. Він також проводить свою розкладову роботу серед антикомуністичних організа-

цій, просовуючи на відповіальні становища своїх агентів з ціллю спрямовувати організацію на невласністі рейки, як рівнож і компромітації тих організацій.

2) Секретно-Інформаційний підвідділ — збирає політичні відомості зі всіх напрямків та організацій.

3) Економічний підвідділ — збирає відомості з усіх ділянок економіки.

4) Оперативний підвідділ — з призначенням ведення диверсій, терору та провокацій.

5) Підвідділ розвідки — займається розбудовою агентурної сітки по всіх країнах світу.

Опірч цих підвідділів в системі ІНУ є підвідділи: Спеціальний — для нагляду за своїма представниками закордоном і для праці з комуністичними закор-

(Продовження в слідуючих числах)

донними партіями; шифровальний — для шифрування відомостей; зв'язку — для передавання відомостей, і т. п.

Опірч вище наведених Управлінь в систему ГБ ще входять:

а) 1-й Спеціальний Відділ (Спец-Отдел). Завданням цього відділу є охорона членів совєтської олігархії (вождів) та державних об'єктів; рівно ж цей відділ проводить слідства над членами МВД, які повинили якібудь проступки. (Цей відділ мав бути переданий в Управління Внутрішньої Охорони. Чи це наступило після злиття МВД і МГБ — невідомо).

б) 2-й Спеціальний Відділ — завдання: перегляд всіх справ засуджених органами МВД. Такі спеціальні відділи знаходяться у всіх органах МВД до Обласних включно.

Нова організація советської армії

Після війни советський генеральний штаб, базуючись на досвіді останньої війни, провів реорганізацію своєї армії, кладучи ввесь натиск на силу вогню автоматичної та тяжкої зброї. Згідно новіших відомостей, в склад стрілецької піхотної дивізії входять:

- 3 стрілецьких полки,
- 1 артилерійська бригада,
- 1 протизенітний полк,
- 1 протитанковий дивізіон (3 батарії по 4 гармати 76 мм),
- 1 розвідний дивізіон,
- 1 дивізіон мот. гармат (12 шт. — 76 мм),
- 1 інженерний курінь (батальйон),
- 1 курінь зв'язку,
- 1 транспортна бригада,
- 1 сан-курінь та інші служби,

Склад стрілецького полку:

- розвідний ескадрон,
- 1. 2. 3 стрілецькі курені,
- мінометна батерія (6 або 9 мінометів — 120 мм),
- протитанкова батерія (4 гарм. — 57 мм),
- саперна сотня,
- кулеметна сотня,
- протизенітна чета (6 зен. кулеметів),
- чета зв'язку

батерія піх. гармат (4 шт. — 76 мм),
транспорт, сан-частина та інші служби.

Курінь складається:

- 3 стрілецькі сотні (від 1 до 9 в полку),
- протитанкова чета (9 ПТР рушниць),
- мінометна сотня (6 або 9 мінометів — 82 мм),
- кулеметна сотня (12 тяжких кулеметів)
- протитанкова чета (2 протитанк. гарм. — 45 мм),
- чета зв'язку, транспорт, сан-частина і т. п.

Сотня складається з 3 або 4 чот, з яких одна є кулеметна.

Моторизована стрілецька дивізія

складається:

- розвідний дивізіон (22 мотоцикли з прицепами, 1 розв. танкетка та алярмовий відділ (сотня) військ МВД),
- 3 мот. піх. полки,
- танковий полк (50 танків, 20 мот. гармат),
- протитанковий полк (5 батарей по 4 гармати),
- артилерійська бригада,
- протилетунський полк (подвійні зенітки 37 або 25 мм),
- курінь «Катюш» (РАК — Реактивний Апарат Кострікова),
- саперний курінь,
- курінь зв'язку, транспорт, сан-частина та інші служби.

ШВД

ПРОТИЛЕТУНСЬКА РАКЕТА

Недавно американський тижневик «Newsweek» опублікував деякі відомості про нову зброю. Є це протилетунська ракета з досить «романтично» називою «Мікі Маус», яка набагато посилила спроможності США захистити себе від ворожого бомбардування атомовими бомбами.

Точні дані про цю ракету тримаються в таємниці, але основний принцип її дії тижневик подає до відома. Загальна довжина її коло 120 см, діаметр 7 см, а вага 8 кг. Тому що вона потребує для вистрілу найпростіше устаткування, її дуже добре вистрілювати з літака. Пальне, яке її рухає є багато раз сильніше, як всяке відоме до цього часу.

Ракета зконструйована для вживання проти швидкісних бомбардувальників і має вистрілюватись з турбінових літаків. Швидкість її лету настільки велика, що оминути її бомбардувальникам майже неможливо. Якщо вона буде вистрілена з турбінового літака, при його польоті з швидкістю 1000 км на год., то вона летітиме до своєї цілі з швидкістю коло 870 м на секунду.

Через конструкцію своїх стабілізаторів ця ракета носить урядову назву «2,75 — дюймова — летунська ракета з втягаючими стабілізаторами». Втягнуті стабілізатори займають дуже мало місця, а тому таких ракет літак може взяти більше, як ракет, які б мали стабілізатори прикреплені на постійно. Негайно по вистрілі, спеціальний механізм ставить стабілізатори на своє місце в цілій їх площині. Ці стабілізатори є основою точності попадання ракети.

Ракету можна вистрілювати поодиноко, але звичайно вони мають вистрілюватись сальвами по 6, 12, 18 або 24 ракети. Ракета має таку далекосяжність, що вистрілюючий її літак наближається до ворожих літаків на таку віддалу на яку ворожі літаки не мають змоги його пошкодити, вистрілює ракети і негайно повертає назад, ще перед тим, як віддалу між ним і ворогом зменшується настільки, що ворог зміг би його обстріляти.

Щоб визначити точно той момент, коли ракету треба вистрілити, людський мозок є заслабий, тому для цього існує електронний мозок. Він веде літака до того пункту з якого попадання ракети буде найбільше ймовірне. Як тільки пілот влучає електронний мозок, останній автоматично веде літака до потрібного пункту та в потрібний момент вистрілює ракети. Пілот, в цьому випадку, грає лише роль шофера.

Винахід ракети коштував мільйони доларів і є наслідком спільної праці наземних, морських та повітряних військ США. Планування винаходу почалося в 1948 році. Перші пробні ракети були зроблені в кінці 1949 року і тільки в 1951 році ця зброя перейшла в масову продукцію. Від того часу, як труднощі з'язані з початками масової продукції були перебороні, вироб такої однієї ракети коштує не більше, як вироб доброго костюма.

При вистрілі цих ракет націлювання проходить цілим літаком. Турбіновий літак 86-Д Сейбр має 24 ракети, розташовані під фюзеляжем в плоскому ящику в два ряди по 12 в ряд. Коротко перед стрілом, спеціальний пристрій автоматично ставить наладований ракетами ящик в вогневе положення. Літак 94- С Старфайр несе також 24 ракети розташовані вінком навколо нижньої частини фюзеляжу. При вистрілі автоматично відкриваються отвори ракетних гнізд через які ракети вилітають. Літак 89-Д Скорпіон, який має скоро з'явитись в масовій продукції, уявляє собою свого роду «ракетну дубельтівку». Він несе 100 ракет в спеціальніх гніздах під крилами. Ці гнізда після стрілу літак скидає. Канадський літак С-100, який при кінці цього літа мав вийти в масову продукцію, матиме 60 ракет в таких же гніздах під крилами, а 60 в ящиках під фюзеляжем. Вогнева сила сальви цих 120 ракет відповідає вогневій силі ескадреного міноносця (есмінця) морської флоти.

Винахід ракет ще не означає цілковитої можливості забезпечити себе від ворожих бомбардувань, але затримання в таємниці багатьох даних про цю зброю, означає, що все таки ракета дає надію на добре наслідки при захисті від атомового бомбардування.

Армія червоного Китаю

Армія Мао-Тсе-туна під керівництвом союзників інструкторів та озброєна союзникою зброяю, зробилася мілітарною потугою, якої починає дуже серйозно боятися цілий світ. Коли її розвиток без жодних внутрішніх заколотів та зовнішніх конфліктів піде далі так, як він іде досі, то за кілька років ця мілітарна машина за допомогою «народних армій» опанує цілу Азію. Ці нові збройні сили червоного Китаю, зорганізовані на зразок союзників збройних сил, складаються з таких основних трьох трактованих окремо одиниць:

1. **Визвольна Народна Армія**, тобто головне військо, складене з усіх родів зброя, споряджена частинно старим і частинно зовсім новим озброєнням. Західні фахівці обчислюють її на 73 корпуси по 3 дивізії з 500 танками та понад 3.000 гармат. Нам здається, що ця армія мусить розпоряджати більшою кількістю панцерів, як 500. В СССР панцерів не бракує.

2. **Міліція**, або так звана Армія Забезпечення Миру, тобто китайські відділи військ МВД, як режимова гвардія. Численність її дуже велика. Ці війська легше озброєні, більше рухливі, складені з фанатичних комуністів. Їх завданням є придушувати всякі внутрішні бунти та тримати цілу націю в абсолютному послуху режимові.

3. **Авіація**, що складається з 50 000 вояків, має 10 дивізій і диспонує 1 500 літаками. Там працює понад 500 техніків з СССР та його європейських сателітів. Вона постійно збільшується.

Воєнна флота ще дуже мала, але вона розвивається на очах. Ця флота поки що має диспонувати тільки 1 крейсером, 6 підводними човнами та біля 40 різними меншими воєнними кораблями.

Разом збройні сили червоного Китаю обчислюються менше-більше на 16 000 000 вояків. З того 750 000 вже воювали у Кореї.

ВІЙСЬКО — ОПОРА ДЕРЖАВИ.

ТИЛЬКИ СИЛОЮ ЗБРОЇ

ЗДОБУВАЄТЬСЯ СВОБОДА!

В. Бобко

Що це? «внутрішні справи» чи...

Звичайно в нас приято, що коли якась організація, в ім'я добра для загальнонаціональної справи, відкидає намагання іншої партії чи організації підпорядкувати її виключно своїй «генеральній лінії», то загал дивиться на це крізь пальці. Мовляв, то їх внутрішня справа. Так само ми дивимось і на ті на клепи й пасквілі, а часом і дещо гірше, правда маловідоме загалу, які є наслідком цих «внутрішніх справ».

Наскільки цей погляд неправильний, ми не збираємося тут доказувати, лише тих, що сумніваються, відсилаємо простудіювати історію нашої визвольної боротьби.

Про все нижче подане ми говоримо не тому, що це стосується нашої організації, а якраз тому, що це в не меншій мірі стосується всіх тих організацій, які борються за волю Батькіщини. Різниця тільки в тому, що ми негайно про це дємо до відома громадянству, а інші організації, або замовчують його з якісною міркувань, або не мають можливості про те довідатись.

УНГ не стала прибудівкою УРДП і зразу посыпалась з боку УРДП на адресу Команданта УНГ та членів УНГ град пасквілів, наклепів та ще дечого, для опублікування якого прийде свій час.

Що це п. Багряний виконує свою «обіцянку» знищити Бульбу — це ми знаємо, і тепер нас цікавить друге питання. А саме, чому панам з ЦК УРДП так залежить на знищенні Бульби? Якщо Бульба «запроданець», і «зрадник», як це твердить УРДП, то треба дати докази того і, чи то українське громадянство, чи відповідні чужинецькі органи, Бульбою поцікавляться. Наше становище до цих справ ясне: коли хтось злочинець, він мусить бути покараний, незалежно від того, який він має титул чи посаду. Та передємо тепер до констатування фактів.

З відмови УНГ стати прибудівкою УРДП, останні наростили всееміграційного крику про «розлам національного фронту», «зраду», «запроданство», «ворожу роботу» і т. д., та негайно створили свою «УНГ». Засновниками цієї «гвардії УРДП» були: керівник Ресорту Внутрішніх Справ ВО УНРади, він же організаційний секретар ЦК УРДП, п. Григоренко-Василько та керівник військового сектору ЦК УРДП п. Мартенс-Батурко. Зрозуміла річ, що ці панове діяли з благословення та по інструкціях п. Багряного. Але справа з «гвардією УРДП» була настільки деликатна та стояла на так слизькому ґрунті, що для неї треба було знайти підпору. І ось згадані панове заснували «Легіон ім. С. Петлюри».

Що уявляє з себе цей Легіон? Легіон — це фактично військовий сектор ЦК УРДП і до нього належать тільки члени УРДП. Але цього пояснення трохи замало. Докладніше це питання пояснює орган Легіону «Штурм». Вже з першого числа цього журналу видно, що керівники Легіону — це прокомуністичний елемент для якого національними героями являються не С. Петлюра (хоч його ім'ям вони й прикрилися) та йому подібні, а Янкель Гамарнік, Якір, Фріновський та інші кати українського народу.

Крім створення Легіону почалась акція оплюгавлювання УНГ через пресу. Коли ж УНГ відповіла на це опублікованням деяких сучасних документів УРДП, на місце «високополітичних» статей про «запроданство» прийшли або «листи читачів» або ж фельетони. Панове з УРДП вирішили, що для них не так безпечно писати статті, бо на це прийдуть нові публікації їх документів, і, може, не тільки сучасних, а тому вирішили оплюгавлювати іншим способом. Цього нового способу оплюгавлювання ми й хочемо торкнутись. Не тому, що не розуміємо гумору. У вояків гумору, може, більше, як де інде. А якраз тому, що в тих фельетонах гумору немає. У фельетоні «Манікюрша у Вашингтоні» «УВ» ч. 61 (732) фельетоністові не подобається, що «нашого отамана нарешті прийняли на розмову якісь два військовики». І п. фельетоніст має рацію. Як же це може йому подобатись, що отамана «нарешті прийняли» «два військовики» і то американці, а панів з ЦК УРДП, як вони не оббивають порогів, приймають тільки керенські та ніколаєвські.

В тому ж фельетоні поданий майже докладний життєпис отамана Бульби, щоб, мовляв, показати, що він ніякий військовик і т. д. Добре, хто б не був Бульба, але він засвідчив своєю кров'ю відданість Батьківщині і зробив один для української справи більше, як ЦК УРДП взяте разом. І цим панове з ЦК до нічого не дойдуть. Тим більше, що життєпис його українському громадянству відомий, а вороги також його добре знають і тому заробіток з цього буде нікчемний. Ось краще було б, якби ті панове нарешті сказали хто такі вони? Бо хто Бульба — знає цілий світ, а хто ці фельетоністи, творці «легіонів» чи секретарі ЦК нікому невідомо. І здається ні один з них, хто, принаймі в часі останньої війни, приймав участь в боротьбі з ворогом, не може похвалитись такою сенсаційною вісткою, як та, що він когось з «політиків» ЦК УРДП зустрічав десь в підпіллі. Ці панове говорять, що вони мають в СССР родини і тому не можуть жити під дійсними прізвищами чи подати свій життєпис, але це не зовсім відповідає правді. Бо коли людина вживава тут того самого псевдоніму, який вживала в СССР, то большевики напевно знають його правдиве прізвище. Знаєть ховаються вони не перед большевиками, а перед своїми людьми. Чому? Тут влучною була б соцветська приказка: «Ви сьогодні шофер, а чим ви були, коли не було машин?...»

Те ж саме число «УВ» шукаючи до чого б причепитися, аби тільки опльовувати УНГ, вмістило замітку «Крапки над і», де нападає на летючкову акцію УНГ за залізною заслоною і... стверджує «роздвоєння політичної лінії Бульби».

УНГ вже довгий час проводить летючкову акцію за залізну заслону. Колись ми звертались до «УВ» з пропозицією розповсюджувати там також цей часопис. Але ЦК цю акцію заборонив. А тепер «УВ» пишуть, що, мовляв, ця летючкова акція йде через німецьку «Бундеспост». Ми знаємо, що панове з ЦК УРДП дорого б заплатили, щоб довідатись про ті

шляхи, якими ця акція ведеться, тому вони й намагалися підпорядкувати собі УНГ. І тільки з тих причин вони сьогодні це пишуть, забувши, що ще в травні 1950 року «УВ» саміж подавали повідомлення пресових агенцій про алярм в Карлсгорсті такого змісту:

«26. 5. 1950. Берлін (ДПА). Органи безпеки і контррозвідчі відділи советської влади в Карлсгорсті перевбувають від початку тижня в стані поготівля. Згідно з інформаціями Союзу Боротьби проти нелюдянності в Берліні, ці заходи пояснюються появою летючок, розкинених вночі з неділі на понеділок боєвою групою опору «Українська Національна Гвардія». Ця група закликає советських солдат і офіцерів виступати проти большевицької системи та співпрацювати в рядах УНГ.» Це маленький доказ, а більші колись також стануть відомі, бо про розповсюдження летючок далі на схід західні пресові агенції не повідомляють.

Отже, УНГ вже тоді мала шляхи за залізну заслону, а які шляхи має ЦК УРДП свідчить лист ЦК УРДП до Краєвих Комітетів УРДП від 14 лютого 1953 року за підписом В. Василька та А. Широкостепа, що інформує КК УРДП про пропагандивну акцію УРДП та «Легіону» за залізну заслону через «Голос Америки», радіо Рим та Мадрід і пише: «Нові втікачі з советської армії розповідають, що вони відвідуючи своїх фройляйн, часто слухають «Голос Америки». Отже, там напевно чули й будуть чути про існування нашого Легіону. Тому ми будемо систематично постачати всі радіостанції своїми матеріялами для пропаганди наших ідей (укапізму — В. Б.) в советській армії. Але це лише одна ділянка роботи Легіону, на всіх інших ділянках повний застій, бо до цього часу ми не розбудували відділів Легіону.»

В з'язку з цим ми хотіли б запитати панів з ЦК, для чого вони дурять людей. Адже вони добре знають, що советські офіцери й вояки в советських зонах Німеччини та Австрії мають суверу заборону мати будь-який контакт з місцевим населенням, а не то що слухати «Голос Америки» в помешканнях своїх «фройляйн». Та й які втікачі могли це оповідати, коли ті гроші, які на писанку втікачам зібрали, пішли до партійної каси.

Що ж до того, що УНГ в своєму виданні «Меч і Воля» за залізну заслону згадує Хвильового й інших зрадників у формі запитання де вони поділись, то це не значить, що вона визнає їх героями. Беряя також сьогодні знищений, то значить він також герой? Це сказано для того, щоб показати тим, хто вірить в комунізм, що Москва навіть своїх найвірніших союзників нищить після використання і тому пора опам'ятуватись.

І так, легіон розвиває свою роботу. Розсилаються інструкції розвалювати вояцькі організації. Стесься ворожнеча між новою й старою еміграцією, східними й західними українцями, твориться культ «східняків», а тим самим щодалі більше розкапується Збруч. І все це під покришкою візвольної боротьби та іменем С. Петлюри. У всій цій «конструктивній» роботі проходять останні два роки. Та раптом, серед еміграції поширюється чутка, що найближчий співробітник п. Багряного та Григоренка, керівник військового сектора ЦК УРДП, організатор легіону та редактор журналу «Штурм» п. Мартенс-Батурко виходить з лав УРДП да йде працювати до росіян. Ця чутка

за якийсь час виявляється дійсністю. На запити, члени ЦК УРДП пояснюють відхід п. Мартенса виключенням його з УРДП за «аморальність», «недисциплінованість» і т. д. Добре! Нехай п. Мартенс «аморальний», нехай «недисциплінований», але чому він раптом став таким сьогодні, а не був ним на протязі декількох років, ще тоді, коли в Зальцбурзі організовував УРДП, коли розвалював УНГ, редактував «Штурм» з власними статтями про українських «національних катів» чи пак «героїв»? Про це УРДП мовчить. Та зрештою й про цілу аферу з п. Мартенсом говориться лише з вух до вух, а пресові органи УРДП ніби про це нічого не знають.

Так само ЦК УРДП і його пресові органи мовчать про те, що керівник «легіону УРДП» в одній з європейських країн, та коханка і співробітниця секретаря Красового Комітету УРДП в тій же країні — недавно виїхали до СССР. Може ЦК мовчить тому, що це п. Григоренко післав їх туди для підпільної праці (!?) на користь УРДП, після того, як вони таку ж працю на користь большевиків на еміграції виконали? Може б так ЦК УРДП осмілився поінформувати громадянство хоч поверхово, що ці люди робили і по чиїх наказах та чому вони були так активні в УРДП, щоб не примушувати інших зробити те ж саме, але вже докладно?

Командант УНГ виїжджає в інспекційну подорож до США й Канади. Ледве він встиг ступити на американський континент, як УРДП пером свого ньюйорського «політика», що заховався за плечі Осипа Важнички робить з нього зрадника, запроданця і, за присутність як гостя на з'їзді СЗСУ-СП, (разом з керівниками цієї партії) — колаборанта. Витрачаються цілі сторінки «УВ», щоб таки переконати громадянство, що Бульба — зрадник, що він пішов на співпрацю з росіянами, отримав від останніх мало що не мільйони доларів і т. д.

Коли хтось осмілиться сказати принаймні трохи правди в очі панам з УРДП чи зокрема п. Багряному, тоді починається всееміграційна колотнеча. Члени фракції УРДП в УНРаді стукають кулаками по столу і вимагають засудження тієї людини чи пресового органу. Коли ж УРДП пише на Команданта УНГ, цілу УНГ та інші організації пасквілі, то ті ж самі, хто ще вчора ставав в обороні «покривдженого» Багряного, дотримують нейтралітет. Чому?

Та повернемось ще раз до легіону. В минулому місяці вийшло число 3—4 за червень—липень журналу «Штурм». Це число заслуговує на увагу. Заслуговує тим, що кардинально відрізняється від всіх попередніх. Різниця його в тому, що воно присвячене роковинам вбивства св. п. С. В. Петлюри. Немає тих оплівувань всіх і вся що були в попередніх числах. Майже цілій журнал зайнятий фотознімками з життя й діяльності Головного Отамана та спогадами про нього. На перший погляд цей журнал справляє не погане враження. Однак ті, хто докладніше цікавився «генеральною лінією» УРДП, взялиши журнал в руки запитують: чому така раптова зміна курсу? Чому п. Григоренко та інші члени ЦК УРДП, які ще вчора авторитетно заявляли, що С. Петлюра «ворог народу», що він нічого народові не ніс і тому потерпів поразку, що національними героями України є Хвильовий і його співробітники та однодумці (з ЧК),

ралтом видали такий журнал? Чи п. Багряний часом не опам'ятився? Чи це не зміна курсу «генеральної лінії» УРДП? Думаемо, що ні. Це просто, «вишивана сорочка Постишева». Найперше, ЦК УРДП побачив, що укапізмом у відкритий формі далеко не заідеш і тому був повторений той самий метод, який колись було вжито супроти п. Майстренка. Тоді п. Багряний, до гарячки хотічи стати вождем, використав незадоволення громадянства колгоспною пропагандою, сковавши своє укапівське обличчя під національний плащик, наказав спалити ч. 2 журналу «Наша Боротьба» з його статтею про залишення колгоспної системи, а на його місце видати інший та звалив всю вину за колгоспну пропаганду на п. Майстренка. Він бо бачив, що інтелектуально п. Майстренко за нього далеко сильніший і що іншим способом стати вождем йому не вдастся. Цей трюк в той час себе виправдав і п. Багряний став вождем. От тепер ЦК УРДП вирішив його повторити. До цього прийшла нагода, а саме відхід з Легіону п. Мартенса. Тепер можна стати «петлюрівцем», а всю вину за гльорифікацію якірів і їм подібних звернути на п. Мартенса. І тому, ми аж ніяк не будемо заскочені, якщо завтра в «УВ» з'явиться стаття, яка звалить всю вину на останнього, бо добре знаємо, що ЦК УРДП є фахівцем в вишукуванні «козлів відпущення» за свою розламницьку роботу. Однак це не означає, що ми виправдуємо п. Мартенса. Навпаки. Нам ця людина була добре відома ще перед тим, коли п. полк. І. І. Коваль разом з п. Григоренком намагався провести його кандидатуру в УНГ на начальника вишкільного відділу. І тому нам здається, що з відходом його від УРДП і замовчуванням цього відходу з боку ЦК УРДП також не все в порядку. Тут ведеться гра і то з розрахунком на досить далеку ціль і не тільки пп. Мартенс, Багряний чи Григоренко, а й ціле ЦК УРДП грають в ній неабияку ролю. Бо ж як інакше можна розуміти мовчанку і з боку ЦК і з боку п. Мартенса?

Подруге, передова стаття цього числа «Штурму» написана так дипломатично, щоб, ніби, показуючи правдиві стосунки між Головним Отаманом і його сучасниками, посилювати ще більше антагонізм між новою й старою еміграцією, а разом з тим дорівняти лілерів УРДП до С. Петлюри, бо, мовляв, на них також сьогодні «виливають помій». Коротко кажучи: «кози ситі й сіно ціле».

До якого безчестя можуть доходити люди в своему зазнайстві, щоб навіть світлу пам'ять Головного Отамана використовувати в своїх шкурних інтересах, аби тільки здобути «славу». Уподобляються тому ковалеві, що знаючи, що ніхто його по смерті не згадає, пішов кувати на Великден, аби тільки його згадували.

Ми не заперечуємо, що багато сучасників покійного С. Петлюри не цінили його за життя, створювали йому тяжкі умови. Але використування цього з боку УРДП для розламницької роботи — злочин, бо лідерам УРДП, з їх укапізмом, до С. Петлюри далеко.

Бути ідейним комуністом і разом з тим українським націоналістом, як це пишуть «УВ» про Хвильового, — неможливо. Рекламувати книжку про бої «коліaborантів» під Бродами і називати когось коліaborантом, забувши про «Штандарт Курт Егерс» «ГФП» і т. п. — нечесно. Всі ми в очах ворога — ко-

ляборанти. І той, хто сьогодні називає когось коліaborantом — свідомо допомагає ворогові. Кричати ж про загальноукраїнський фронт і разом з тим переводити в життя так потрібне нашим ворогам гасло «роз'єднуй і пануй» — просто злочин. Не меншим злочином являється крик про зраду й запроданство Бульби. Що Бульба комусь продався, цього ніхто не докаже, бо воно не відповідає правді, а от те що панове з ЦК УРДП за гроші Керенських та Ніколаєвських засідають по залях «Регіни» в Мюнхені — це всім відомий факт. То для чого ж кричати «держи злодія»? Чи не для того, щоб «під шумок» красти самому? Коли Бульбу опливовує Москва — річ зрозуміла, коли ж це робить ЦК УРДП це вже річ підозріла. Підозріла не тільки тому, що ЦК УРДП дослівно повторює слова Москви, а ще тому, що чомусь та ж Москва, яка не жаліє нічого, аби тільки оплювати Бульбу, ні слова не згадує про п. Багряного, Григоренка чи кого іншого з ЦК УРДП, хоч вони себе й рекламиють величими борцями за волю України колись і сьогодні.

Чи не пора до цього приглянутись? Чи не пора знайти того, хто диригує цими «внутрішніми справами»? Чи не криється за ним ворог, який, коли прийде до збройної боротьби, застромить нам ніж у плечі. Державному Центрові цікавитись цим тяжко, бо якраз той ресорт, який мав би це виконати, знаходиться в руках п. Григоренка і спочиває на лаврах (і, можна припустити, що це сталося не випадково). Тому до цього треба взятись всім організаціям і громадянам спільно. Немає чого боятись, що, може, той диригент виявиться «високопоставленим». Справа не в титулі і посаді, а в тому, хто для кого робить? Ворог спеціально пролазить на вищі посади, бо звідти легше саботувати визвольну боротьбу. І тому на це немає чого звертати уваги. Там, де ведеться боротьба за волю народу — білі рукавички скидають.

Ми знаємо, що після опублікування цього, не один стіл буде тріщати від кулаків, що стукатимуть з вімогою засудити нас, виключити з української громадськості і т. д. Нехай стукають скільки хочуть. Ми підписували присягу не тільки для боротьби з ворогом зовнішнім, але й з внутрішнім. А тим, для кого правда має гіркий смак, ми відповідаємо заздалегідь приказкою українських повстанців: «Нам прикро, панове, що вам наступили на хвоста, але порядній бандит не шукає співчуття».

Тільки національна, а не партійна збройна сила — запорука виборення держави!

Вояк поневоленої нації мусить бути не тільки вояком, але й розвідчиком, адміністратором, та організатором. Бо вояки — це ті, на долю кого випадає основний тягар виборення та закріплення незалежної держави!

Й. Сад

Советська еліта в Карпатській Україні

Справжнє її ім'я Анна Гриб, але мешканці м. Хуст називали її Анця Боронявська. Знало її ціле місто. Ночами волочилася по корчмах, а ранком, коли люди йшли до праці, вона п'яна хроптла під хустівським замком. Якщо ж не спала, було ще гірше. Люди її оминали. Господарі говорили якщо зранку зустріти ту пропасницю, то може статись нещастя. Матері наказували дочекам відвертати голову і ніколи не дивитись на ту паскуду, бо то гадина, диявол.

Одної неділі, жінки йдучи до церкви змушені були чути сороміцькі лайки п'яної вуличниці. Це вже було забагато і вони подали скаргу до Міської Управи, жадаючи виселення Анці Боронявської з Хусту. Управа довго не могла вирішити цього питання, бо хоч А. Гриб і була багато раз карана але походила з села Боронява, яке належало до Хусту.

— Та хай волочиться, вона сама пропаде — потішали жінок волосмани (радні).

І дійсно пропала. В жовтні 1938 року Краєвий Суд в Хусті засудив А. Гриб за влом з наміром убивства на довгі роки тюрми. Вона зникла з Хусту здавалося назавжди.

Кінець літа 1944 року. Осінь непомітно пригортала окілля й малювала природу чудними барвами. Срібну Землю облягало божественна тиша, тільки сади й ліси шепотіли вічні молитви. Сонце з вершин лісів вдивлялося на Срібну Землю, мов вдоволений господар, коли під вечір в саду спокійно молиться — віддаючи всемогучому Творцеві подяки за його ласки. Сьогодні свято Успіння Матері Божої. Хто з процесіями не пішов на прощу — спішився до церкви.

— Хвала Богу, — говорили господарі — урожай цього літа був добрий, тільки Бога хвалити й жити. Ось тільки недобри чутки ходять.

Над церквою кружляли гурти птаства — прощались. На площі під церквою стояли гурти людей. — Сьогодні по Службі Божій має бути зібрання. Говоритиме Йосип С., старший куратор церкви.

Брати мої в Христі. На мене припав сумний обов'язок. Сьогодні мушу Вам сказати сумну вістку. Ви чули, що на нашу Землю насувається московська орда. Може статись, що вона засяде надовго на нашій Землі. Будьте приготовані на все — московські погані насилуватимуть жінок та багатьох з нас заберуть в концентраційні табори, звідки немає вороття. Вони грабуватимуть наше майно та руйнуватимуть наші церкви й монастири. Брати не впадайте в зневіру, моліться і вірте — Бог змилується над нами. На Менчулі зираються наші повстанці, на допомогу їм прибувають наші брати з-за Карпат. Деякі відділи вже обступили гори й б'ють москалів. Вони присягли, що не складуть зброї, доки не знищать московського наїзника. Хто може — йдіть, помо-
гайте їм!

В глибокій синяві неба гуділи літаки. А з гір долі-
тав страшний гуркт гармат.

Чусте, як грізно кличе Вас Менчул? Боріться по
змозі — убивайте погань!

Старенький куратор хотів ще щось сказати, його
уста рухались, але слів не було чути. Плач жінок

нагадував останнє прощання. Молодь розбігалась по домах...

В кінці жовтня 1944 року московські орди облягли майже ціле Закарпаття. На південній рівнині від Королева—Севлюш—Берегово і далі окраїнами Майдарщини пересувались банди Маліновського. Незабаром за ними прийшли банди НКВД-НКГБ-СМЕРШ. Розбещені розбійники грабували, убивали й нищили все, що було на їхньому шляху. «Альоша, Бога нет — рєж буржуєв... Давай водкі... дайош часи... Сапагі давай... мать...» П'яні розбійники вбивали, знущалися й насилували жінок. «Давай... я вост-
вал...» Ці трагедії не оминули ані сестер-черниць. Московські бандити напали в Севлюші на жіночий монастир, знущалися та насилували їх. Не стало родини, щоб когось з близьких не знасиливали, або не змасакрували.

Азійські розбійники нападали на церкви, де витворювали оргії, стріляли в алтарі, священиків приводили на «допрос», мучили їх і вбивали. Обезчещені святині перетворювали на стайні, або склади. Вистачало саме підозріння, і бандити нападали вночі на доми, майно грабували, жінок насилували, а чоловіків забирали в енкаведівські гнізда. В підземних льохах нещасні жертви переживали страшні муки. Азійські нічні «допроси», голод, холол, воши та тиф були засобами до «сознайся». Кого не домучили — ночами вивозили в Сибір. Люди зникали й ніхто не зінав де шукати нещасні жертви. Свіжі могили замучених на «допросах», вибиті зуби, поломані ребра — були доказом московської «культури й цивілізації». Люди самі вкорочували собі життя. Допомоги ні звідки не було. Вільний світ на заході Європи і в Америці не хотів знати про московські звірства. Срібна Земля стала цвинтарем. В домах лежали мертві й не було кому їх хоронити. Не дзвонили убогим ані дзвони.

Розбійниками керували спеціально прислані з Москви кати в советських одностроїх: «генерал-полковнік» Мехліс і «полковник» Тюльпанов. Їх завданням було «воздінені» Закарпаття і ліквідація греко-католицької церкви. Для того Тюльпанов створює т. зв. Народну Раду, партком і міліцію.

Майор НКВД Чулесев, військовий командант м. Хуст, ліквідує Міську Управу, як також державну поліцію й жандармерію і рівночасно організує комуністичну міліцію, до складу якої входять всі злодії, вбивці, та не бракує також і повій. Заступником начальника міліції стає не хто інший як А. Гриб. Вона проходиться по місту в товаристві советських офіцерів, але вже не як повія, а як лейтенант советської армії, удекорована лампасами в уніформі міліціонера.

Далі все пішло своєю дорогою. Злочинний терор збільшується. Довір'я до «ентелігентной работніці» — як сама себе називала — росте. Вона іде до Москви і внедовзі повертається назад з новими завданнями. Всюди розіїжджає і бере участь на зборах до «воздінені». Один з місцевих учителів складає для неї промови та вчить писати. Одна промова була про

російсько-більшевицьку революцію і славу «миролюбному вождеві і сонцю Й. В. Сталіну». Друга проти «фашистів», буржуазних націоналістів та реакціонерів. Третя — слава «великому Сталінові» та російському народові, що визволив нас з рук «хваштів», — як говорила.

29 червня 1945 року Карпатську Україну формально прилучено до Советів — УРСР. Внедовзі повію А. Гриб призначено прокурором.

У вересні 1945 року в Хусті відбувається «монстр-процес» проти 20-ти обвинувачених в убивствах комуністів і зв'язках з повстанцями. Прокурор А. Гриб своїм виступом здобула признання собі навіть в міністерстві юстиції в Москві. Писали про неї московські «Ізвестія», а місцева газета «Сталінське Знамя» помістила цілу її промову.

«Пролетарський народе!

Я заступаю тут з волі народу, тобто нас комуністів, справедливість. Але я не сліпа. Бачу, що народні суддя тов. д-р Горбат обороняє цих хваштів. Попереджую вас тов. суддя, що коли ти задумуеш цих ворогів звільнити, я протестую ногами й руками та перерву народній суд. І тут, на місці, пропоную повісити тов. суддю. Підчеркую, що передам судову справу аж до областного секретаря компартії тов. Туряниці, або прямо до Москви — понімаєте?! Комунистична справедливість мусить всіх досягнути. Ми знищимо комуністичних противників — понімаєте?!

Товарищ Сталін і Берія також не оглядається на тих декілька мілійонів незадаволених, а посилає їх на Сибір. Інакше народ робив би, що хотів. Я все знаю. Я жила на вулиці. Буржуазія мучила мене в тюрмах...

Пролетарський народе! Оскарженим я доказала, що вони працювали під землею — елегельно (?) проти нашої комуністичної влади. Написи на стінах, як: Сталін — проклятий ірод, душогуб, злодій. Смерть москалям. Убивайте окупантів-комуністів. Смерть тиранам! — писали ці буржуазні пси...

Товариші! Не бійтесь буржуазних повстанців. Наша комуністична партія зліквідує всіх хваштів. В Мадярщині, Чехословаччині, в Румунії... — всю-

Віктор Карий

Спогади безпритульного

(Продовження)

Перше знайомство з безпритульними

Довго, довго я скіглив під стіною. Перекидав у свої голові всі події останніх двох днів. До нічого не додумався, крім дикої злоби та люті на ту банду, що забрала моого батька і тепер ще відорвала від мами. Потім захотілося мені істи. Я почав просити хліба в людей на станції, але мені на мое велике здивування ніхто не давав. Це мене дуже гнівало. Як же ж так, моя мама завсіди давала масу хліба, хто б не прийшов, а тут мені ніхто не дає? Що це таке? Я тоді не розумів, що ті люди не давали, бо не мали самі. Мало того, до кого б я не наблизився, люди все ховали від мене та казали йти від них геть. Це мене також гнівало, що на цій станції ось такі погані люди. Я тоді не знат, що вони були такі самі всходи, бо був великий голод.

ди вже наша комуністична влада й сила. Хто думає, що світ не йде з нами — той переконається в Сибірі, де вже мілійони хваштів подохло... Для цих буржуазних слуг пропоную найвищу кару. Тов. суддя Богут перечитає присуд.

«Народний трибунал рішив... таких то, народжені там... одружений вільний, письменний, за кордоном має... за провини передбачені в К. К. РСФСР ст... п... заслати на 10 років поправно-трудової праці...»

Мертву тишу перервало жалісне голосіння матері. Сину мій, за що Тебе гублять? Мати в розпуці рвала собі волосся. Жінки кидалися на землю й ридали. Убийте й мене... душогуби... Драму завершувала мати, що билась головою в стіну й благала смерті. Ридання жінок розривало серце.

Тим часом прокурор А. Гриб і судді Ів. Горбат й Богут спокійно виходили з судової залі.

У воротях лейтенант НКВД вистрілив чергу з кулімета й заревів: «Разойдісь! Заключоннє двігайся бістрей... давай... давай...!» Озброєні кати запроваджували в камеру смерті 20 молодих невинних жертв. Висохлі людські тіні не протестували й не плакали. Дехто з них шептав молитви.

За деякий час по судовій розправі. Ще було темно, коли раптом населення м. Хуст розбудив гуркіл танків. По вулицях бісились енкаведисти. Замок освічувала пожежа, яка зраджувала, що горять енкаведівські казарми. Надворі завивала метелиця, вітер злісно рвав стріхи, свистав, бив у шиби вікон. Творилося справжнє чудо. З стріхи судової будови підносились жмути паперів, які вітер ділив на окремі аркуші і стрімголов розносив по місту.

«Слухайте нас!

Ми присягли на Св. Хресті мститись червоним антихристам за всі кривди й злочини. Убивайте московських зайдів. Смерть московським бандам!

Українські повстанці.»

Що сталося?

Повстанці вночі напали на енкаведівські гнізда, бандитів вбили, а казарми підпалили. Інша сотня «Помста», зліквідувала поодиноких начальників НКВД.

Побачивши, що від людей я нічого істи не дістану, пішов ширяти по смітниках та відпадкових ямах. Думав, може там знайду якусь шкоринку хліба, або картоплину. Даремно. Там вже давно багато таких, як я, очистили всі ями від чого-будь такого, що ще можна істи. Мене огорнув розпач. Я побіг ближче до буфету. Проліз до прилавка, щоб ліпше було нюхати запах з кухні. Думав, що від запаху мені не так хотітиметься істи. Але воно вийшло навпаки. Від кухонного запаху мені зробилося ще гірше. Розбунтований запахом харчів мій шлунок почав «квоктати», а потім мене почало боліти під ложечкою.

Саме тоді, коли я прийшов до сумного висновку, що вже ніде не дістану нічого істи, а в животі все сильніше мені «поквоктувало», я побачив одну дуже мені цікаву подію: з натовпу висунулась рижя дитя-

ча голова в лахмітті. Хлопець мав дуже брудні руки і на обличчі були також рижі краплини. Він наблизився ступнєво до буфета. Потім підойшов з натовпом покупців до шкляної частини буфета. І в той час коли інші люди перед ним робили закупи та займали обслугу, він натиснув шибку ліктем. Вона тріснула навскоси з одного краю. Він якось розколов вуглик ще на кілька частин і витяг їх ховаючи в кишено. Потім через діру він різнув ножиком кілька кілець ковбаси з вішака, миттю витяг їх і склав у свое лахміття тай спокійно віддаливши від буфета помалу пішов геть. Зник в натовпі начебінчого й не було. Ця чудова «операція» була виконана так швидко і так майстерно, що вона влила в мою душу нову надію. Раз рижя голова на моїх очах могла здобути ковбасу, то чому не спробувати щастя й мені.

Я швидко перейшов на те місце звідкіля починала свою операцію рижя голова і почав таким самим способом наближуватися з натовпом людей до буфета. Потім до шкляної частини. Вже й дірка недалеко. Вся моя увага там. Оце й була моя помилка. Мене голод до того приковував до ковбаси, що от, буде в моїх руках, що я забув за своє оточення, на яке в таких випадках треба більше вважати чим на ковбасу. Вона мене тоді зовсім загіпнотизувала. Я хотів якнайскорше її здобути. А мій шлунок, почувши свіжу ковбасу, наче збісився. Я нарешті добрався до дірки в шибці буфета. Всадив руку в буфет. Зловив одне кільце ковбаси, але шарпаю, а вона не стягається з вішака. В цей самий момент буфетчиця в білому халаті, що я на неї не звертав уваги, наростила крику. Я дуже злякався, але мені до того було жаль розставатися з ковбасою в моїх руках, що я з усієї сили шарпнув і чурнув по під ногами натовпу з буфета.

За кілька хвилин я зупинився далеко від двірця в якихсь розвалинах. Відпочив і почав їсти ковбасу. Шкода, що не було хліба. А ковбаси в мене в руці на щастя очутилося аж два кільця, що були зв'язані. За деякий час щось зашарудило за парканом. Я насторожився. Бачу перелазить діркою плота якась дитяча постать. Тяжко розібрati хлопець чи дівчина. Я швидко склав свою ковбасу, щоб невідобрали. Почав чекати на «гостей». Я думав, що їх тут буде більше. Доведеться звести бій. Коли ж постать зовсім перелізла через пліт і почала наближатися до мене, я побачив, що це таки дівчина. Ну тепер я не боюсь хоч вона й більша від мене. Зрештою, в неї дуже симпатичне обличчя і гарний курносий носик. Ні, думаю я, цей носик не може бути поганий.

— Ну, що злякався! Здоров був. Як ти звесь? Я бачила як ти ковбасу тяг. Молодець, молодець, але дурачина. Треба спокійно і кругом очі. Поняв дурак? Маму маеш жлоб'онок? Скільки тобі літ?

— Який я тобі жлоб'онок, ти сикса? Я Віктор. Ні тата ні мами не маю...

— Ооо! Ти ще й огризаєшся! Це добре. З тебе може й люди будуть. А я Тамара. Ти Віктор? Це мені не подобається. Ти будешь в мене не Віктор, а Карий, Зрозумів? На ось кусень хліба до ковбаси. Манджай за мною.

Я взяв хліб і дав Тамарі одне кільце ковбаси, тай «поманджав» за нею.

Коли ми вийшли на вулицю, було вже темно. Тамара вела мене невідомими, неосвіченими вуляцями і, як вихователь, навчала та розповідала про себе й розпитувала хто я. З розмови я довідався, що їй десять років, батька й матір забрали НКВД, та що вона вже півтора роки «на вулиці». Має ще двох товаришів. Косий — дев'ять років, мати його померла, а батько зник невідомо куди та Пантюха — одинадцять років. Пантюхіного батька забрали НКВД, а потім міліція забрала й маму. Молодшого брата помістили в «Детдом», а Пантюха втік.

Так ми зійшли в балку за двірцем. Там на схилі балки під деревом сиділи два хлопчаки, замурзані й обшарпані. — Це два мої «фраєри» — шепнула Тамара, коли ми підходили до них. В одному я зразу відзначив ту «рижу голову», що навела мене на думку, як не вмерти з голоду. Тамара познайомила. Рижя голова — це був Косий. Другий, чорнявий, з симпатичним обличчям та чорними циганськими очима був Пантюха.

— Це буде наш четвертий корешок! — заявила Тамара, та розказала недавно пережиту мною подію.

Так почалося мое перше знайомство й співжиття з безпритульними з новим іменем Карий.

В «хавірі»

На краю містечка Ясиновата в глухому закутку стояв самітній, наполовину розвалений будинок. Ніхто не міг би й подумати, що в цих розвалинах живуть живі істоти, там тільки цілий день кублилися горобці.

На гориці старанно позатикані дірки лахміттям, щоб не видно було знадвору світла. Посередині стояв стіл на трьох ногах, п'ять старих поломаних стільців, на яких ще залишились сліди краси іхньої молодості, та щось на вигляд ліжка: суха трава накрила брудною ковдрою, а на ній купа лахміття. На столі горіла свічка, а коло димаря стояла «буржуйка» з трубою вправленою в димар і в ній весело потріскували дрова. Це Пантюха постарається. Він на всі ці штуки майстер. І буржуйку він украв в одногоди разом з ящиком цукерок. По цукерках вже й слід простиг, а «буржуйка» обігріває нашу «хавіру».

Пантюха, розсівши на стільці, взяв гітару. Ось він нащупав тон потрібної мелодії і затягнув потихеньку своїм ще дитячим тенором:

Мой дом не под кришой, а под лодкой,
И жизнь как по камушкам бежит.
Воровская жизнь такая, ха-ха
От кічі ніхто не убежіт!

Та раптом замовк. Настала тиша, тільки дрова потріскували в «буржуйці».

— Ось він зараз заспіває іншої, — шепнув мені на вухо Косий. — Він знає їх сотні.

І дійсно, Пантюха, підняв голову, чвіркнув синюю крізь зуби в сторону печі і згадавши «роман Геръко-го «Маті» з москалями під кінець почав:

Ex, Москва, Москва моя Москва!
Скільки ти нам горя принесла.
Всі кодекси нам відкрила,
Соловками наділила,
Ой, для чого мати нас родила.

Тим часом Тамара поралась коло столу. Готувала своїм товарищам вечерю. Появився хліб, ковбаса і горілка. Вона вправно розкладаючи все це добро, командувала:

— Косий, тягни чарки!

Косий, похитуючи рижа головою, тягнув десь з кутка чарки й цибулю. Це його функція — він же каптсьор. Іли ковбасу, цибулю, хліб і запивали горілкою. Панчюха сказав:

— Хто не вміє горілку пити — той не жулік!

Ось так з цього дня й закрутілось колесо моого безпритульного життя, втягаючи мене щодалі-більше в свій круговорот. Голод переміг заповіт матері: «Хоч голій, але справедливий!»

Шляхи і зустрічі — життя на колесах

Ворошиловград, Куп'янськ, Сталіно — Київ. Жмеринка, Одеса. А потім мчались на побережжя Криму, Сухумі, Батум, Баку. Потім знову назад: Таганрог, Керч, Маріуполь. День за днем нові місця і нові пейзажі закручували голову і помалу забувався за матір, батька, братів і сестер.

Одеса. Тільки починало сірти, коли три дрижачих від холоду постараті посувались вулицею. Ось тут за рогом ювелірна крамниця. Зупинились. Тамара, мов кішка, спритно проскочила вперед і подала сигнал, що сторож спить. Панчюха тримав щось важке в лахмітті. Це я ще з вечора приготував заміщену глину, щоб клеїлась. Приложили до шиби і легенько натиснули. Вона тихо хриснула, що не можна було почути й за два метри від вікна. Годиники й різні ювелірні прикраси перемандрували з вітрини до нас у торбу. Так само тихо зникли, як і з'явилися. А через годину мчали до Києва.

Київ. Тут ми вже, двадцятий раз, все тут знайоме, як вдома. Ленкузня, Євбаз, Либець, Подол, Ботанічний Сад, Пущеводиця та ще багато інших місць, де перехрещуються дороги безпритульних. По всіх за-коулках, під дахами будинків та в брудних підвалах, іх аж кишить. Більшість, як завжди, брудних і обірваних, але появляються вже й добре одягнені. Та це тільки для «операції», щоб полегшити собі роботу і не звертати на себе уваги міліції. Вони мають свою мову й свою зализну дисципліну. Сексотів між ними немає, а якщо якийсь і з'явиться, підісланий міліцією, то через декілька днів його знаходять з «фінкою»²⁾ в серці.

Серед всієї цієї метушні з'явилається і наша група «героїв безпритульного світу». Йдемо поволі Євбазом. Товсті перекупки стоять за довжелезними столами, а на столах... чого тут тільки немає. Тому Євбаз і притягує так безпритульних.

Серед базару з'являються двоє: дівчина і хлопець. Дівчина одягнена в старанно випрасовану й чисту суконку, на ногах черевики «Пелопонес» з білими закаблучками. Довге волосся, зачісане назад, закривало на спині косячок піонерської краватки. Хлопець, так само, був добре одягнений. Йшли собі повільно базаром.

— Косий! — обізвалась дівчина — он швіруй направо, там стойте штимпиха з червоною пікою. В її барахлі здоровenna скула з диканками.

— Добре! — відповів хлопець.

Це Косий. Його не треба шукати. Він скрізь іде слідом за «піонерами». Відрахував десяту зкрою

і шмигнув під її стіл. А «піонери» підійшли і почали робити закупи. Що подобається одному, те не подобається другому. Так вони довго сперечалися, що купити? Нарешті купили. Перекупка, отримавши гроші, полізла десь між складки свого одягу та раптом...

— Рятуйте! Пограбували! — розтяв базарний гамір її крик.

А «піонери» стоять тут же і разом з іншими співчують її нещастство. Дехто кинувся шукати злодія, а його вже й слід простиg.

На Подолі, над берегом Дніпра, «піонерів» зустрів Косий і Панчюха. Ватага сіла в куцях над берегом. «Піонери» передягнулися в лахмітті, а піонерський одяг сковалі в маленьку валізу, пригодиться. Саме в цей час до них наблизився гурт безпритульних молодшого віку, таких же обірваних, а ще більше голодних. Косий з Панчюхою десь пішли, а за хвилину вернулися з повними руками їжі. Почався обід безпритульних.

Та не завжди всміхалося щастя. Нераз поверталися з «полювання» з голими руками, а до того ще й з розбитим носом. Тоді треба було жебрачiti.

Ось так ішли роки за роками. Тридцятий, тридцять перший, тридцять другий і нарешті почався сумнославний тридцять третій. До цього часу ми вже побували в декількох «Детдомах», трохи навчилися грамоти. А так як адміністрації «Детдомів» наповал крала призначенні дітям і так скупі харчі, то ми не відучилися своїх фахів, а навпаки, стали ще більше кваліфікованими. Щоб не померти з голоду в «Детдомі», вибрали відповідну хвилину, ми «сорвались». І знову почалось мандрівне життя. Та початок його був нещасливий. Голод панував навколо по всій Україні. Вимерлі села та трупи померлих з голоду на вулицях міст, погнали нас шукати щастя за межі України.

Перше, що вразило нас на російській території, це те, що там не було голоду. Це дало підставу Панчюсі ще раз пригадати «роман Горького «Мать», додавши до нього такі «прикраси» яких не пропускає жодна цензура. Відсутність голоду уможливила і нам деякі «припутки».

Однак, як не добре в гостях, але дома краще. Так і нас знову потянуло на Україну.

Саме в цей час большевики почали організовувати дитячі притулки чи «комуни», бо в наслідок голоду число безпритульних збільшилося настільки, що вже ні міліція, ні НКВД не було в силі боротись з цією босоногою «гвардією», яка тягнула все, що тільки попадало під руку, вбивала міліціонерів та енка-ведистів, щораз збільшуючись кількісно. В один з таких притулків мало не попали й ми.

Місто Сталіно, колись Юзівка, — обласне місто. На першій чи сьомій (вже не пригадую) лінії — вулиці був дитячий розпідільник, тобто будинок, куди приводили зловлених безпритульних дітей і звідки розпіділювали їх по притулках. В ньому ми й опинилися. Брудні, хто знає коли миті, підлоги. Десятки обірваних і гололінх дітей в кожній кімнаті і до того собачий холод, хоч в куті стойте піч, а за 3—4 км від міста, копальні вугілля. За два тижні перебування в цьому розпідільнику мені ні раз не пощасти-

ло вмітись, не рахуючи хіба того, що один раз був в лазні. Але чи це була лазня?

Ранком невмивані йдемо до їdalyni. Там за кожним столом сидять по четверо. Дістаемо пайку чорного хліба, десь коло 200 грам, та «чай», що більше виглядає на помії ніж на щось юстивне. До обіду кожний робить, що хоче. Той малює вугіллям на стінах нехитрі малюнки з нецензурними написами, інші грають в карти, а ще інші співають чи б'ються. В обід той же хліб, а до нього баланда в якій «крупинка за крупинкою» ганяється з дубинкою» та «дубова» (ячмінна) каша, яка не піддається жуванню навіть в тих, хто має найміцніші зуби. До вечора те ж саме заняття, а ввечорі знову «чай» і пайка, та так невмивані і йдемо спати, по три-чотири особи на одному ліжку. Призначених до нас наглядачів, ми бачили тільки тоді, коли треба було йти до їdalyni, та й то не завжди. З цих причин між нами й ними щораз-більше повставав антагонізм.

Бунт

Одного разу, це було в обід, ми прийшли до їdalyni і нам подали якусь смердючу баланду й кисель. Ми почали вимагати крацої їжі. Наглядачі почали лаятись. Тоді Тамара вхопила свою, ще порожню, тарілку й пустила нею в наглядача. За нею зробили те саме інші. Зчинився гвалт і наглядачі кинулись «в ноги». Всі столи й стільці були поломані, а стіни вимазані баландою й киселем. Дитяча юрба кинулась за втікаючими наглядачами. Один з них кинувся до телефону, але напівдороги його дігнала кинена Тамарою «фінка» і він звалився з «фінкою» в плечах. А телефон за хвилину був розбитий. Побачивши це, інші втекли за браму. Діти кинулись по кімнатах. З столами й стільцями сталося те саме, що й в їdalyni, а з іх уламків були розкладені в кімнатах вогнища. Та не довго існувала ця «республіка безпритульних». За півгодини на подвір'я в'їхали пожежні авта, а за ними відділ вояків НКВД. Підбурювачам бунту прийшлося «здати позиції» і відступити через дах розпредільника, зоставивши його назавжди.

Севастополь

На пустирі, над берегом Північної бухти, в старих запущених каменоломнях ми почували себе вільніше й краще, як в Сталінському розпредільнику. Коли ми туди прибули, там був Колька Свист і ще декілька хлопців і дівчат. Старі друзі зустрілися знову. Появилась цибуля, хліб і, як звичайно, горілка. Пили, щоб забути на якийсь час все те що бачили. Сашка Корсунь сидить оддалік з гармошкою в руках. Йому підносять чарку, щоб гармошка не ритіла, і він, випивши і плюнувшись на дно чарки, починає співати під акомпанімент гармошки:

Горить свіча дріжачим світом,
Уркани сплять спокійним сном.
Майдан несеться повним оходом
Аж топка близкас вогнем.
Один уркан від всіх молодший,
Схиливши голову на грудь,
Він біdnий плаче і ридає
Ніяк не може він заснути.
Ах, Мать, нащо мене родила,
Нащо на світ ти создала.
Ще й злу долю наділила

Костюм уркана додала.
За те мене кругом ганяють
Нігде проходу не дають
І нами кічі набивають
І нас масліною советською б'ють...

Ух-х! Не можу! — прохрипів Сашко підвішившись. Обличчя його перекосилось, горло здавили спазми, гармошка полетіла додолу й заскіглила. Він схватив обома руками за груди і розірвав сорочку. Сльози котились йому по щоках. Він плакав, а скіглив.

— Гади лягаві. Це було давно, — крізь сльоза витискає він окремі реченні. — Прийшли до нас, батькові скрутили назад руки і зв'язали дротом. Мати, в розpacі, кинулась обороняти батька, так її лягавий вдарив наганом по голові і вона віддала Богові душу. Її витягли, мов якесь падло, за ноги надвір і кинули серед двора. Нас повикидали, мов цуценят, теж, а було нас четверо: два брати й дві сестрички.

Як він лагідно говорив про своїх сестер і брата і як проклиниав лягавих і архангелів, можна було повірити, що якби міг то вирізав би всіх їх до ноги з дітьми і внуками. Він декілька раз зривався бігти з «фінкою» в руках та ми його стримали.

Так, замість забуття, горілка принесла тяжкі спогади, які прийшли в голову не тільки Сашку, а й усім нам. Я зінав Сашка раніше. Бачив його тоді, як його били в керченській міліції. Він не пустив жодної сльози, не кричав і навіть не стогнав. Тільки відбивався, як міг, від насівших міліціонерів і лаявся найодібрнішими словами блатного лексікону на адресу всіх лягавих.

Нарешті Сашко вирвав і викинув все те, що так наболіло і так довго давило душу в смертельних кліщах. Йому подали гармошку і попросили застівати щось веселішого. Я підморгнув Пантюсі і той налив йому чарку, яка була одним духом випита. Знову обізвалась гармошка і Сашко .ніби нічого того й не було, почав:

Коли Ленін подихав
Сталіну наказував
Щоб він хліба не давав,
А сала й не показував.
Ленін Троцькому сказав
Пішли Льова на базар
Купим клячу карую
Нагодусем пролетарю.
Їде Сталін на коні
З оселедцем в рукаві
Цибулею поганяє
П'ятирічку виповняє.

Та ось гармошка замовкла. З кутка піdnімається Колька Свист. Він все сидів і мовчики служав.

— На сьогодні програма безпритульних м. Севастополя закінчена, — говорить він, ставши в позу конферансье. — А тепер' я пропою, як це водиться у всіх добрих людей — Інтернаціонал.

Розуміється, шпана погодилася. І от Колька Свист з свого кута починає:

Вставай Кирило і Гаврило
Беріть лопати, рогачі
Гоніть карапів з України
Щоб ті не крали нам харчі.

Бачиш, хліб всей забрали
Ще й за м'ясом прийшли.
Все в мішки спакували
Й до Москви повезли.
Вони нас знищить всіх хотіли...

Щось зашаруділо в проході каменоломні. Пісня затихла. Колька Свист кулею вискочив в прохід, а за хвилину повернувся з дівчиною. Це Ольга Одеська — наша розвідчиця. Вона щось сказала Кол.ці. Той підняв руку. Все затихло.

— Увага, увага! «І разведка доложила точно...» почина він. — На підставі постанови безпритульного «ЦК партії», сьогодні вночі треба провести «ревізію» в «Военторзі». Цим самим ми піднесемо свій авторитет і примусимо шанувати нас. А разом і «преподнесъюмъ» подарунок міжнародньому святу дурнів — першому травневі. — Всі заапльодували і Колька сів на своє місце.

А ранком «хоробра охорона» «Военторгу» сиділа зв'язана з ганчірками в роті в порожній крамниці. Все, що там ще вчора було, перекочувало в наші «военторги». Вулиці були оточені вояками НКВД, що перешукували помешкання всіх «підозрилих». Собаки-«іщайки», нанюхавшись тютюну й перцю крутились, як дурні. А в цей час ми мчались десь за сто кілометрів в протилежний бік від міста.

(Далі буде)

Ще один злочин Москви

(До 150-річчя мученичої смерті останнього Кошового Запорізької Січі Петра Кальнишевського)

Москва — відвічний ворог України!

Цар Петро вперше зруйнував Запорізьку Січ 1709 року. Цариця Катерина II касус Гетьманат — самостійність Української Держави. Саме ці два «прославлені» володарі великоросійської держави були одними з головніших кривавих катів України того часу. Недаром писав Т. Шевченко: «Це той Первий, що розпинав нашу Україну, а Вторая доконала вдову сиротину!»

Після знищення Гетьманату, Катерина II вирішила знищити, в другий і останній раз, і Запорізьку Січ — цю останню опору українського народу в його боротьбі за волю.

Кошовим Запорізької Січі в той час був Петро Кальнишевський — людина державно думаюча та з великим досвідом. Коли він довідався про замір Катерини II, то післав до неї послів на переговори. Але замість прийняття послів, цариця вислава військо під командою ген. Текелія з наказом зруйнувати Запоріжжя. 1775 року Текелій оточив Січ і, маючи перевагу, вдерся до неї. Арештував сі-

чову старшину, зруйнував всі будови та укріплення, пограбувавши все, в ТОМУ ЧИСЛІ Й ЦЕРКВУ. Кошового Петра Кальнишевського, в той час 85 річного дідуся, цариця наказала відправити на заслання в Соловецький монастир на Білому Морі, в якому московські ченці і «богу молились» і людей мучили. Недаром большевики, йдучи по слідах великоросійського імперіалізму, зробили з Соловецького монастиря концентраційний табір, де так само, як і біла Москва, мучили українців, білорусів, кавказців та ін.

Посадили Кошового в каземат під Успенським Собором в «келії молчательніє на цепь»... З 1775 і по 1801 рік, 26 років, мучився там, в камінному мішку без вікон, лише з щілиною в стелі, останній Кошовий Запорізької Січі, щоденно слухаючи через ту щілину «службу божу» (?!).

Петро Кальнишевський, відсидівши більше, як чверть століття в тому казематі, помер на Соловках на 113 році життя про що свідчить чорний мармур з чавунною плитою, яким прикрито його тлінні останки, з написом: «Здесь покоїться прах раба Божія Петра Кальнишевського, кошевого атамана некогда Сечі Запорожської, сосланого в цю обитель по Указу Ея Імператорського Велічества Імператриці Екатеріни II на сміреніє. Смірілся і почил іюля 29 дня 1803 рока».

150 років минуло в боротьбі з Москвою, а Україна не тільки не «смірілась» і не «почіла», а виросла в непоборну силу. Сотні... тисячі... мільйони нових, молодих, вишколених та загартованих в боях кошових стали до бою.

День смерти та чвертьстолітні муки Кошового є для нас днем великої перестороги та горя, і мук нашої нації, а разом і днем підготовки та перегляду наших бойових сил, наших нових, безкомпромісних в боротьбі з ворогами та зрадниками, кошових. Муки, учнені Москвою Кальнишевському в казематі, прикритому собором та хрестом і московським «правосудієм», це многолітні муки української нації. Ці муки, як пересторога, день і ніч стоять у нас перед очима та закріплюють непоборний дух і віру в перемогу над ворогом.

Ми, з вірою в душі та автоматом в руках, ніколи не «смірімось» і не «почінем» в боротьбі за волю нашої нації, а йшли і будемо йти до останнього, переможного бою та знищення раз і назавжди московського каземату, якого б він кольору не був та яким би політичним «фіговим листком» не прикривався.

М. Заховайко

С. Панас

Розділ 3 „Літературних веж“

(Всі права застережені автором)

Геть від Москви!
І геть від Хвильового!

Червона зірка п'ятикутна
хамелеонна, — як розпутна
Іродіядя при спокусах
Іван-Хрестителя Ісуса.
Червона зірка п'ятикутна, —
Москви емблема баламутна, —
веде до вежі Вавилона
на вітхі Йосипа-Нерона.
І як на шапці клята дірка,
маячить та червона зірка,
замість Тризуба Золотого,
на творах — вежі Хвильового.
Її до самої він смерти
не хтів із лоба свого здерти,
аж поки зірка його скроні
не розтрощила із пістолі.
За нею йшов він дозагину...
Із нею ліг і в домовину.
Тож і та вежа його дивна
Чи не павуко-павутинна?...
Ану ж придивимось до неї:
чи не хова вона ідеї
піснями й ролею сирени
заманювати до Яни й Лени
і до пістолів, куль чекітів
побожних наших хвильовистів?
*

Почнем з роману Хвильового...
З того «Корану» бойового,
що він назвав його... «Вальд-
шнеп»...
Які в цій назві є деталі?...
Вона ж причеплена до твору,
Як у Осьмачки — «План до двору»,
і на обкладинці — забута...
Бо в неї тема тут не взута,
і вона сіла на романі,
як грак-мислівець на баштані,
або та хатка слимакова
на лобі й творі Фітільова!...
Проте і гава біля діні
сидить недарма на тичині,
як і те сало — в мишоловці,
або на засідах ті хлопці,
що в когось мають із-за плоту
відбити до дівчини охоту.
Тож і ця назва загадкова
не є в романі випадкова,
хоч і не згадана у творі,
та є чужа і нашій мові.
Але зате вона — мислівська,
і роля сутті й — чортівська!
Вона — як ніч полярна й сяйво...
Вона маскує щось... осяйно...
Ця назва тут: і пантеличить,
загадки родить, тасмничить,
і, як на балі, — машкарою
когось маскує тут собою,
ховає глібше таємниці
прицілу дальнього рушниці...

¹⁾ Ніколай Фітільов (із Тростян-
ця Богодуховщини) справжнє ім'я
та прізвище Мик. Хвильового.

І одночасно — символічна,
якасі вона алегорична,
прозоро-хитро-натякальна
і павутинно-пізнавальна,
як і тенета ті й павук,
для мух незримі — до їх мук!
Та назва є не українська,
мислівськи-зла, енКАВедівська!
І чи ж не правда є, читачу,
коли ту назуву так тлумачу:
вона є ключ до пізнавання
ідеї твору: ПОЛЮВАННЯ!
А полювання (тасмниче)
у творі згадане аж тричі,
і скрізь не казано — на кого,
як і затаємо — чийого...
Із тричі згаданого слова
того в романі Фітільова,
як і з шонової сторінки
немає сумніву й настільки,
що ті його (чужі!) герой
(затаємо: конем із Трої),
летіли з горе-Москівщини
до лісу й степу України
свої вакації (завдання)
проводити тут, — як полювання...
(А на кого, — побачим далі, —
по той бік вежні скрижалі).
До того буде ще тут мова
про «вальдшнеп» — валиша
розмова.

Бо валиш — птах орігінальний...
Він має одяг — маскувальний,
як і метелик той щасливий,...
для ока майже невловимий...
Він не тікає й від людини,
хіба що ледве не до спини
вона наблизилась ногою,
та вже стріляє й головою!
З такою вдачею й убраним,
із тим всебічним маскуванням
у лісі й порослях болота:
він є подібний до сексота,
що зануряє очі й носа
у вас, рушницю і в Барбоса.
Коли ж собака насідає,
тоді він раптом відлітає,
і лет його орігінальний,
провокативно-маскувальний,
сюди-туди мережоплетний,
і близкавично-стрілолетний,
те невловимий і для дробу,
хоча б мислівець цілу добу
за ним бродив, неначе бузько,
бо ж він сідає завжди близько.
Такий то є химерний валиш!
Тому недарма й агент Валих,
коли він повз до Коновалця
у ролі валиш-богомольця, —
дістав те псевдо символічне,
що стало двічі історичне:
у назві твору Хвильового
і в діях Валиха — другого...
Універсальні Фітільови, —
енкаведівські людолови, —

звичайно мали і рушниці.
Вони любили хвіст лисиці
і переймали її вдачу.
А перейнявши ту — звірячу, —
ще волі й якусь пташину,
і саме... саме валюшину!
У нього й мясо — королівське,
і майже все — енкаведівське:
і ніс, і лет той стрілометний, —
суди-туди мережоплетний,
і поблизу десь присідання,
і те всебічне маскування, —
неначе сам він є — мислівець! —
як той сексот — енкаведівець!
Лисиця й валюш далебі
десь є і в Сталіна гербі,
а не лише у Фітільова,
як назва твору загадкова!...
«Вальдшнеп» — символ
полювання
і одночасно — маскування
мислівської мети роману
і замаскованого стану
його мислівців людоловів
і їх приманок карколомних.
Тож назва твору — не без хисту!
Але перейдемо до змісту...
*

Творців ідей національних
«ЧК-прозірників», «леопардів»
хотів тут автор показати...
1 полетів чомусь шукати
у Тулі, Брянську чи Орлі
для Української Землі
національну провідницю!
Ще й рівня Лаврської дзвінниці!
(У... «Москвашвейпром»-ній
спідниці...)

З відразою до укр. героїв, —
подався він до моск. ковбоїв
ловити Діву Орле... Тульську, —
Месію-Жанну бодай Курську —
для України!... та й джуру...
(Шоб «уневажнити» Петлюру?)
Москва віками ці бажання
сама родила і шукання
із Богодухова Миколи
були успішні, — як ніколи!
З мішка... «святого Микодая»
до нього вилізла... Аглая
(у ролі супер-героїні!
Таких не знайдеш в Україні!),
а вслід за нею й... тьотя Клава
і чоловік її... з рукава...
А до Аглаї (ї Клави разом)
прилип... Дмітрій Караваєв
(із Достоєвського роману,
де був у ролі Дон-Жуана),
що замінив на Ганну — Грушу
ї «любив» і тряс ї, — як Грушу,
та став героєм і ДПістом
із другом Вовчиком — лінгвістом.
Для української тут цілі
такі «герої» — підозрілі...
(Далі буде)

З листів до Редакції

До Хвальної Редакції «Меч і Воля»

Маю честь просити Хвальну Редакцію не відмовити вмістити в найближчому числі Вашого часопису такі вияснення до статті, вміщеної в числі 9 Вашого часопису під титулом «Рух української молоді, розд. XXI. Українська молодь на еміграції» автором якої є п. Іван Крицевий.

В цьому розділі згаданої статті на ст. 9 читаємо таке:

«Еміграційний СУМ є на послугах тих, з ким Союз Української Молоді вів боротьбу за відновлення Української Народної Республіки в 1918 році (маємо на увазі Скоропадщину).

Далі: «Еміграційний СУМ єднається з ідейними промосковськими монархістами-скоропадчиками, з якими Союз Української Молоді в лавах борців УНР вів боротьбу під проводом Симона Петлюри».

Насамперед звертає увагу про непоінформованість шановного автора цих рядків про взаємини СУМу на еміграції з організацією Союзу Гетьманців Державників, яких ш. автор називає просто «Скоропадщина», «промосковськими монархістами-скоропадчиками». Додає підставу ствердити, що ш. авторові не йшлося про правду, лише про осягнення своєї мети будь-якими засобами. Як організований член Союзу Гетьманців Державників, я заявляю в іменч цілого Гетьманського Руху, що Союз Української Молоді на еміграції ніяких послуг організації СГД не чинить і ні в якій залежності від СГД не перебуває. З другого боку, в повстанні проти Гетьмана Павла Скоропадського в 1918 році Союз Української Молоді в Україні, як організована одиниця — участі не брав, отже боротьби проти «скоропадщини», як висловився ш. автор, не провадив. До повстання українська молодь, розагітована Національним Союзом, приєдналася в значній своїй частині, але тому, що це була переважно шкільна молодь, зараж же, на другий-третій день, вона здавала або забирала до дому зброю й поверталася до шкільних лав. Я, як один із тих, що брали участь у роззброюванні Гетьманської Державної Варти в Кам'янці, — це стверджую.

Коли ми, українська молодь, брали участь у повстанні проти Гетьмана Павла Скоропадського, організованому Українським Національним Союзом і очоленому Симоном Петлюрою, пізнішим Головним Отаманом Військ УНР, — це ще не дає підстави ш. авторові згаданої статті називати тогочасний виступ української молоді Союзом Української Молоді, оформленним наслідком революційної боротьби Петлюровського Руху. Рух української національно свідомої молоді був, є і мусить бути загальноукраїнським. Таким хоче бачити його Україна і тільки таїк рух зможе принести поневоленій Батьківщині користь виборенні їй волі й повного державного суверенітету.

Що ж до так званої «Скоропадщини», то я щиро радив би насамперед бути трохи коректнішим супроти до своїх земляків, неменших патріотів українських, як сам ш. автор, і не менш жертвених, божу значній мірі більшість членів Гетьманського Руху — це старі борці за незалежність України, вояки Української Армії, незалежно, під чиїм кермуванням

вона в певні періоди Української Визвольної Боротьб и перебувала. Крім того окреслювання певних періодів нашої боротьби термінами «Скоропадщина», «Петлюрівщина» — в минулому, а в сучасному ще: «мельниковщина», «бандерівщина», «багрянівщина» і т. п., і т. д. — до того зменшує в опінії світу значення наших визвольних змагань і боротьби за вільну Українську Державу, що нашій еміграції, а в її імені нашій репрезентації буде дуже тяжко представляти нашу боротьбу як поважний рішаючий чинник у розв'язанні такої поважної проблеми, якою є проблема світового миру й спокою.

Зі щирою пошаною

Г. Добровольський

Від Редакції: Ми цілком погоджуємося з думкою п. Добровольського, що рух української національно свідомої молоді мусить бути загальноукраїнським. Але мусимо, на жаль, ствердити, що таким він не є. І то тільки тому, що більшість партійців (в тому числі й співпартійців шановного автора) думають інакше.

Вислів «скоропадщина» — це тільки реакція на «журналістичну» термінологію преси СГД, та на те, що послідовники П. Скоропадського до сьогодні не набрались відваги осудити проголошенну останнім федерацію з Росією та оголосити її недійсною.

Легіон погромників

Я думав, що в нашому житті на еміграції вже створено все, що можна було створити. Однаке я пепреконався, що помилляюся. Наочний доказ цього — гучні оголошення, що, невідомо де, коли, для чого і ким створено «легіон ім. С. Петлюри». Славної пам'яті Головний Отаман від такої «пошани» напевно перевернувся в труні, але, на щастя творцям «легіону», не зміг встати, щоб дати їм полічника особисто. А належалося б, щоб пригадали золоті слова: «Єднаймо дух і зброю»...

Що таке «легіон» ім. С. Петлюри» знають хіба погромники єдності вояцького стану. Мені, звичайному смертному, проживающему на п'ятому континенті, ця справа представляється так:

Десь в травні—червні цього року в місті Мельбурні в Австралії, скликано установчі збори членів «легіону» в стейті Вікторія. Зали заповнилася «віщерь» не менш п'ятьма членами та такою ж кількістю гостей, до яких один з творців «легіону» і «божків» УРДП прорік, що кожна партія мусить мати своє військо. Для якої мети, він не сказав, бо, мабуть, вважав, що вона відома. І не помилився. Мета двояка: розбити живе тіло еміграції на атоми та забезпечити «вальшинапам» перелети до Москви.

Подібні установчі збори відбулися в Аделяїді, в стейті Зах. Австралія, а також в інших стейтах та інших країнах світу. Неуспіх нікого не бентежить. Мета буде досягнена. Вояцька єдність буде захитана. І «генерал» (полковник це занадто блідо) Б. Батюк погладжуватиме черевце з радості.

І все це твориться після галасливих закликів зберегти єдність. Відома річ, заклики — це дирявий плащ, під яким ховається таємничі, нікому невідомі, «мученики» за народ з виразним завданням не допустити, щоб український вояцький стан був морально з'єднаним і сильним. Це завдання виконується послідовно і чітко. Хлібну треба розрізати по куску й проковтнути, бо цілою вдавишся. Це добре знають творці «легіонів». Вони це знають від своїх працедавців, які мають в цьому кількастотлійний досвід.

Ті ж творці «легіону», після цих моїх слов, будуть обвинувачувати мене, що я підозрюю їх в якихось темних справах. Ні! Не підозрюю, а вважаю свідомими колаборантами з Москвою. Якщо я брешу, то докажіт мені, панове, брехню. Ліквідуйте ваші погромницькі «легіони», припиніть оплюгування наших громадських, військових і політичних діячів і я попрошу в вас проbacчення за ці слова. Ви самі недавно говорили, що кожне розбиття в нашому організмі — це свідома чи несвідома робота на користь п'ятих колон. Ви дісте свідомо. Хто ж ви після цього, якщо не колаборанти з нашим ворогом? Хіба, може, просто замасковані вороги?

Це, в першу чергу, до вас говорю, панове з УРДП — Багряного.

Йосип Сирота, Австралія

Де дівся Отаман?

Колись я був активним читачем та сприймачем «Українських Вістей». Нераз читав там похвальні псалми на адресу отамана Т. Бульби-Боровця. Відома річ — я не покликав Бульби на отамана. Але сприйняв тоді слова «УВ» за святі, а титул отамана за Бульбою — законним.

Тепер, як пишуть ті ж «УВ», Бульба-Боровець і далі лишився Бульбою-Боровцем, але вже не отаманом, а «отаманом», або «отаманчиком». Відома річ — я від Бульби-Боровця титулу не відбираю, але й слова «УВ» цього разу не можу сприйняти за святі. I тому мене все ж таки цікавить, де дівся отаман Т. Бульба-Боровець? Чи не могли б «УВ» дати ласкаву відповідь на це питання? Або хоч сказати, кого тепер іменовано отаманом?

І. С.

Комунікат

Нижче подаємо отримані нами «Спростування» та «Комунікат» Тимчасової Головної Управи Українського Легіону ім. С. Петлюри в США, які ми отримали з проханням надрукувати.

До українських старшин та вояків, молоді, що не служила у війську та українського громадянства на еміграції

Міжнародне становище вимагає від українського громадянства і зокрема українських старшин і вояків єдності й організованості, щоб бути готовими до збройної боротьби за визволення України.

Існуючі українські військові організації, з тих чи інших причин, на жаль, не змогли до цього часу організаційно охопити, як українських вояків, так і молодь, що не була у війську.

З метою, бодай частково, охопити військовою організацією саме тих вояків та молодь, в м. Детройт ініціативною групою на чолі з полковником Армії УНР П. Філоненком, за дозволом американського уряду, створена військова організація під назвою «Український Легіон ім. С. Петлюри» з бувших українських старшин та вояків на терені США.

20. 5. 1953 року в м. Детройт відбулися перші організаційні збори на яких обрано Тимчасову Головну Управу на терені США з дев'ятьма осіб на чолі з головою полк. П. Філоненком з відповідними рефератами (відділами) та контрольною комісією.

Тимчасова Головна Управа звертається з закликом до українського громадянства і зокрема військовиків, які покинули Батьківщину в ім'я боротьби за ідею УНРеспубліки, в ім'я якої загинув і Головний Отаман С. Петлюра, вступати в лави Легіону, що й буде найкращим пам'ятником лицарю України Головному Отаманові С. Петлюрі.

Одночасно, Тимчасова Головна Управа цим ставить до відома українське громадянство і вояцтво про те, що створений Український Легіон ім. С. Петлюри на терені США є позапартійна військова організація, яка визнає свою підпорядкованість військовому міністерству УНР на еміграції та не має нічого спільногого з т. зв. «Легіоном ім. С. Петлюри» на терені Європи й Канади, що діє за наказами тільки одної партії, яка видає свій ідеологічний журнал «Штурм», ідеологія якого протирічить ідеї за яку боролися вояки УНР під проводом Головного Отамана С. Петлюри.

Кожний, хто бажає вступити в ряди цієї військової організації, з проектом статуту може ознайомитись в канцелярії Тимчасової Управи Українського Легіону ім. С. Петлюри, який має бути затверджений Установчими Зборами в найближчому часі. Проект статуту висилается по листових проханнях.

Адреса канцелярії:
P. Fylenenko, 5642, Michigan, Detroit 10, Mich. USA.

Всі українські часописи просимо цей комунікат передрукувати.

**Тимчасова Головна Управа
Українського Легіону ім. С. Петлюри в США**

РОЗПОВСЮДЖУЙТЕ

ЖУРНАЛ «МЕЧ І ВОЛЯ»!

Спростування

В часописі «Український Прометей» ч. 30, від 23 липня 1953 року, вміщено привітання від імені Тимчасової Головної Управи Українського Легіону ім. С. Петлюри в США з'їздові військовиків Легіону ім. С. Петлюри в Бельгії.

В зв'язку з цим, Тимчасова Управа Українського Легіону ім. С. Петлюри в США уповноважена заявити, що такого привітання вона не надсилала.

**Тимчасова Головна Управа
Українського Легіону ім. С. Петлюри в США**

Вияснення Редакції

Після опублікування в ч. 10 журналу «Меч і Воля» статті М. Млакового «Камо грядеши?» до нашої Редакції надійшло декілька листів з запитами такого змісту:

1. В названій статті, на стор. 5, шостий абзац згори, сказано: «Молодь із підсоветської України, в т. ч. й колишні червоноармійці, потребує солідного, тривалого впливу з боку національно свідоміших елементів так старших поколінь, як і з земель, що не були під Советами».

Автори листів по цьому питанні, як бувші підсоветські українці, рахують себе, так сказати б, ображеними цим виразом. Отже, пояснюємо:

Це сказане не в розумінні того, що західні українці є більшими патріотами свого народу. Ні! Патріотизм підсоветських українців в багатьох випадках є далеко більший. Але треба стверджити, що підсоветські умови життя, де брат боїться брата чи батько сина, зробили з підсоветських українців людей замкнутих, які свій патріотизм ховають в собі, дуже часто боячись його виявити навіть тут у вільному світі. Тим самим той патріотизм стає свого роду пасивним патріотизмом. Ось в цьому розумінні і потрібний вплив старших поколінь та західних українців. Во пасивний патріотизм з часом переходить в байдужість, а з того матиме користь тільки ворог.

2. Другі запитують чому в тій же статті на стор. 7, четвертий абзац згори, надруковано «якийсь п. М. Сахно», тоді як п. пор. М. Сахно відомий не тільки членам та прихильникам УНГ, а й цілому українському громадянству зокрема в Англії, як активний діяч УНГ та Уповноважений Позички Визволення України на Англію. Також пояснюємо:

Пан М. Млаковий, якому п. пор. Сахно також лобре відомий, аж ніяк не хотів образити чи то п. пор. Сахно чи його друзів та земляків, бо слова «якийсь п. М. Сахно» не є словами автора статті, лише словами М. К. з органу УРДП в США «Український Прометей». Знаючи, що п. пор. М. Сахно добре відомий громадянству, автор статті не рахував за потрібне давати пояснення. Вина автора статті, а також і Редакції, тільки в тому, що через недогляд, (причиною якого являється переобтяженість працівників редакції які редактують журнал у вільні години, за-

робляючи собі на життя тяжкою працею) при цих словах спущені лапки. І в цьому ми просимо проображення в авторів названих листів. Чому ж п. М. К. з «Українського Прометея» написав «якийсь п. М. Сахно», знаючи, що п. пор. М. Сахно був членом фракції УРДП в УНРаді та Уповноваженим Позички Визволення України в Англії, аж до його виходу з УРДП та переїзду до Канади, просимо Шановних Авторів названих листів запитати в ЦК УРДП.

На Пресовий Фонд

журналу «Меч і Воля» склали пожертви:

США:

Ремінний Яків — 2 ам. дол., Толочин Павло — 5 ам. дол., Ф. Бульбенко — 5 ам. дол., М. Виговський — 5 ам. дол.

Франція:

Сущук А. — 1000 фр. фр.

Німеччина:

Балін Ю. — 5 НМ, Тихойкий І. — 5 НМ.

Австралія:

В. Дубів — 4 фунти, М. Олійник, М. Сувчинський, Козачинський, Е. Бунтецький, один підпис нерозбірчивий, — по 1 фунту; Г. Ільюк, С. Горячко, О. Муллярчук, О. Клюновський, Д. Кондрацький, І. Слинько, В. Ляшук, Д. Н., Штунда, Вірнин, Михайлів, П. А., один підпис нерозбірчивий, — по 10 шіл.; Д. Павлюк, В. Досенко, Хомяк, Хрінніків, один підпис нерозбірчивий, — по 5 шіл.; Фомічевський Зашіл.

Канада:

Сотн. Б. Стрілковський — 10 кан. дол., пор. В. Шелест та пор. Д. Сачківський — по 2,50 кан. дол., підхор. А. Горбацько та П. Данелюк — по 2 кан. дол.

Всім жертводавцям щире вояцьке спасиби.

Від Видавництва

Видання цього числа журналу з технічних причин затрималось, за що просимо вибачення в Шановних Читачів.

МЕЧ І ВОЛЯ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН

УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ

Редакція Колегія. Наклад: 4.000.

Ціна одного примірника: в Німеччині — 0,50 НМ, у Франції — 50 фр., у Бельгії — 6 фр., у Британії і Австралії — 1 шіл. 6 пенсів, у США і Канаді — 25 центів. У інших країнах рівновартість 25 ам. цент.

Preis 50 Pf.

Адреса редакції:

W. Krech, München 27, Schließfach 58,
Germany.

Адреса адміністрації:

P. Kopernik, München-Feldmoching, Post-
fach 14, Germany.